

REPUBLIKA SRPSKA
**Agencija za osiguranje Republike Srpske
Banja Luka**
Bana Milosavljevića 8/II
e-mail: kabinet@azors.rs.ba; www.azors.rs.ba
tel/faks: +387 51 228-910, 228-920

REPUBLIC OF SRPSKA
**The Insurance Agency of Republic of Srpska
Banja Luka**
St. Bana Milosavljevića 8/II
e-mail:kabinet@azors.rs.ba; www.azors.rs.ba
phone/fax: +387 51 228-910, 228-920

IZVJEŠTAJ
o stanju sektora osiguranja u Republici Srpskoj
za period od 01.01.2019. do 31.12.2019. godine

Broj: UO-9/20
Datum: 15.06.2020. godine

Banja Luka, maj 2020. godine

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ	5
1. STRUKTURA SEKTORA	6
2. OSIGURANJE	7
2.1. Tržište osiguranja	7
2.1.1. Učesnici na tržištu osiguranja	7
2.1.1.1. Društva za osiguranje	7
2.1.1.2. Zastupnici i brokera u osiguranju	9
2.1.1.3. Zaštitni fond Republike Srpske	9
2.1.1.4. Ovlašćeni aktuari	10
2.1.2. Pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja	10
2.1.3. Obračunata premija na tržištu osiguranja Republike Srpske	11
2.1.4. Tržišna struktura i koncentracija	12
2.1.5. Obračunata premija po društvima za osiguranje	14
2.1.5.1. Obračunata premija društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj	14
2.1.5.2. Obračunata premija filijala društava za osiguranje sa sjedištem u FBiH ..	18
2.1.6. Premija obračunata putem zastupnika i brokera u osiguranju	19
2.1.6.1. Premija obračunata putem zastupnika i brokera u osiguranju na tržištu osiguranja u Republici Srpskoj	19
2.1.6.2. Premija društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj obračunata putem zastupnika i brokera u osiguranju	20
2.2. Bilansna struktura	21
2.2.1. Bilans stanja	22
2.2.2. Bilans uspjeha	27
2.2.3. Konsolidovani finansijski izvještaji	30
2.3. Finansijski i tehnički pokazatelji	30
2.3.1. Ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala	30
2.3.2. Obračun i pokrivenost tehničkih rezervi propisanim oblicima aktive	31
2.3.2.1. Ukupno obračunate tehničke rezerve	31
2.3.2.2. Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi neživotnih osiguranja	32
2.3.2.3. Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi životnih osiguranja	35
2.3.3. Komparativni pregled ključnih pokazatelja	37
2.3.4. Pokazatelji o isplaćenim odštetama i drugim naknadama iz osiguranja	37
2.3.5. Tehnički rezultat	39
2.3.6. Racio šteta, racio troškova i kombinovani racio	40
2.3.7. Pokazatelji rentabilnosti	41
2.3.8. Ostali pokazatelji poslovanja	41
3. DOBROVOLJNO PENZIJSKO OSIGURANJE	42
3.1.1. Društvo za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom	42
3.1.2. Dobrovoljni penzijski fond	44

Tabele

Tabela 1: Društva za osiguranje iz RS	7
Tabela 2: Vlasnička struktura u društvima za osiguranje iz RS	8
Tabela 3: Broj i kvalifikaciona struktura zaposlenih u društvima za osiguranje iz RS	8
Tabela 4: Odštetni zahtjevi prema Zaštitnom fondu	10
Tabela 5: Premija i makroekonomski pokazatelji	10
Tabela 6: Premija osiguranja obračunata na tržištu RS	11
Tabela 7: Obračunata premija na tržištu osiguranja u RS, prema vrstama osiguranja	11
Tabela 8: Učešće društava za osiguranje iz RS i filijala društava iz FBiH na tržištu Republike Srpske	12
Tabela 9: Učešće društava za osiguranje iz RS i filijala društava iz FBiH u ukupno obračunatoj premiji na tržištu Republike Srpske, prema peer grupama	13
Tabela 10: Ukupno obračunata premija po društvima za osiguranje iz RS	14
Tabela 11: Obračunata premija društava za osiguranje iz RS u FBiH	15
Tabela 12: Ukupno obračunata premija društava za osiguranje iz RS, prema vrstama osiguranja	16
Tabela 13: Obračunata premija po filijalama društava za osiguranje iz FBiH	18
Tabela 14: Premija obračunata putem zastupnika i brokera u osiguranju na tržištu Republike Srpske	19
Tabela 15: Premija obračunata putem zastupnika i brokera u osiguranju na tržištu Republike Srpske, po vrstama osiguranja	20
Tabela 16: Premija društava za osiguranje obračunata putem zastupnika i brokera u osiguranju, po vrstama osiguranja	21
Tabela 17: Aktiva – ukupno za sva društva za osiguranje iz RS	22
Tabela 18: Pasiva – ukupno za sva društva za osiguranje iz RS	24
Tabela 19: Bilans uspjeha – ukupno za sva društva za osiguranje iz RS	27
Tabela 20: Ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala	30
Tabela 21: Iznos ukupno isplaćenih obaveza iz osiguranja po vrstama osiguranja	37
Tabela 22: Efikasnost u rješavanju i isplati obaveza iz osiguranja	38
Tabela 23: Efikasnost u rješavanju i isplati obaveza iz osiguranja za osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	39
Tabela 24: Tehnički rezultat	39
Tabela 25: Racio šteta, racio troškova i kombinovani racio	40
Tabela 26: Pokazatelji rentabilnosti	41
Tabela 27: Ostali pokazatelji poslovanja	41
Tabela 28: Bilans stanja društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom	42
Tabela 29: Bilans uspjeha društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom	43
Tabela 30: Bilans stanja dobrovoljnog penzijskog fonda	45
Tabela 31: Bilans uspjeha dobrovoljnog penzijskog fonda	46

Grafikoni

Grafikon 1: Ukupno obračunata premija po društvima za osiguranje iz RS	15
Grafikon 2: Kumulativna stopa rasta ukupno obračunate premije društava za osiguranje iz RS	17
Grafikon 3: Ukupno obračunata premija društava za osiguranje iz RS, prema vrstama osiguranja.....	17
Grafikon 4: Ukupno obračunata premija neživotnih osiguranja društava za osiguranje iz RS	18
Grafikon 5: Struktura poslovne aktive društava za osiguranje iz RS	23
Grafikon 6: Struktura poslovne pasive društava za osiguranje iz RS	25
Grafikon 7: Kapital društava za osiguranje iz RS.....	26
Grafikon 8: Ukupno obračunate tehničke rezerve svih društava za osiguranje iz RS	32
Grafikon 9: Ukupno obračunate tehničke rezerve neživotnih osiguranja.....	33
Grafikon 10: Pregled obračunatih tehničkih rezervi neživotnih osiguranja po društvima za osiguranje iz RS	34
Grafikon 11: Struktura ulaganja sredstava za pokriće ukupno obračunatih tehničkih rezervi neživotnih osiguranja	34
Grafikon 12: Ukupno obračunate tehničke rezerve životnih osiguranja.....	35
Grafikon 13: Pregled obračunatih tehničkih rezervi životnog osiguranja po društvima za osiguranje iz RS	36
Grafikon 14: Struktura ulaganja sredstava za pokriće ukupno obračunatih tehničkih rezervi životnih osiguranja.....	36
Grafikon 15: Kretanje obračunatih tehničkih rezervi, akcijskog kapitala i obračunate premije	37
Grafikon 16: Ukupno isplaćene obaveze iz osiguranja (životna i neživotna osiguranja).....	38

UVODNA RIJEČ

Izvještaj o stanju sektora osiguranja u Republici Srpskoj za 2019. godinu sadrži informacije o stanju u osiguranju i dobrovoljnom penzijskom osiguranju, a pripremljen je na osnovu finansijskih, revizorskih, aktuarskih i drugih izvještaja, koje učesnici na tržištu osiguranja i dobrovoljnog penzijskog osiguranja, u skladu sa propisima, dostavljaju Agenciji za osiguranje Republike Srpske.

U registrima Agencije, sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, bilo je upisano 15 društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj i 10 filijala društava za osiguranje čije je sjedište u FBiH. Vrijednosti Herfindahl Hirschman-ovog indeksa i činjenica da je pojedinačno učešće društava za osiguranje u ukupno obračunatoj premiji osiguranja manje od 10% ukazuju da na tržištu osiguranja Republike Srpske postoji prilično jaka konkurencija.

Ukupno obračunata premija na tržištu osiguranja Republike Srpske iznosila je 236,6 miliona KM i veća je za 4,7%, u odnosu na prethodnu godinu. Premija neživotnih osiguranja porasla je za 2,6%, a premija životnih osiguranja za 14,9%. Iako je nastavljen trend rasta premije životnih osiguranja, ova premija još nije dostigla nivo uporedivih tržišta osiguranja zemalja regiona. Putem zastupnika i brokera, na tržištu osiguranja Republike Srpske, obračunato je 27,2% premije.

U vezi poslovanja društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj, a koje uključuje poslovanje i u FBiH, treba istaći da je ostvaren rast obračunate premije za 7,3%, te da je učešće premije obaveznog osiguranja od autoodgovornosti u ukupno obračunatoj premiji iznosilo 63,5%. Premija obračunata na tržištu osiguranja u FBiH veća je za 15,8%, sa učešćem od 20,7% u ukupno obračunatoj premiji društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj. Nadalje, ukupna bilansna suma je povećana za 7,2%, uz rast obračunatih tehničkih rezervi za 10,2%. Neto rezultat perioda je dobitak u iznosu od 26,1 milion KM. Dvanaest društava za osiguranje je iskazalo neto dobitak u iznosu od 30,9 miliona KM, dok su tri društva iskazala neto gubitak u iznosu od 4,8 miliona KM. Vrijednost kombinovanog racia je bila ispod 100, što znači da je ostvaren pozitivan rezultat iz poslova osiguranja, kao i da je premija bila dovoljna za pokriće obaveza iz ugovora o osiguranju. U odnosu na prethodne izvještajne periode, nije bilo značajnijih promjena u vrijednosti stopa efikasnosti u rješavanju i isplati obaveza iz osiguranja. Racio solventnosti je malo smanjen, ali i dalje pokazuje da solventnost nije bila ugrožena. Koeficijent opšte likvidnosti je bio značajno veći od 1, što odražava sposobnost izmirenja obaveza u rokovima dospjeća.

Djelatnost dobrovoljnog penzijskog osiguranja, obavljalo je jedno društvo za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom. Sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, ukupan broj aktivnih članova dobrovoljnog penzijskog fonda je bio 3.165. Prosječna starost članova dobrovoljnog penzijskog fonda bila je 45,6 godina, dok je prosječna uplata iznosila 54,77 KM. Neto vrijednost imovine dobrovoljnog penzijskog fonda, iznosila je 1.607.284 KM. Svi iskazani pokazatelji poslovanja bili su u skladu sa nivoom poslovne aktivnosti.

Banja Luka, maj 2020. godine

Direktor,
Slaven Dujaković

1. STRUKTURA SEKTORA

U ovom izvještaju, sektor osiguranja obuhvata djelatnost osiguranja (u daljem tekstu: osiguranje) i djelatnost organizovanja i upravljanja dobrovoljnim penzijskim fondovima (u daljem tekstu: dobrovoljno penzijsko osiguranje).

Prema Zakonu o društvima za osiguranje („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 17/05, 01/06, 64/06, 74/10, 47/17 i 58/19) djelatnost osiguranja je djelatnost zaključivanja i izvršavanja ugovora o osiguranju i reosiguranju, te djelatnost posrednika i zastupnika u osiguranju. Pored toga, ovim zakonom je regulisano osnivanje, poslovanje, nadzor i prestanak rada društava za osiguranje i filijala društava za osiguranje iz FBiH, te je osnovana Agencija za osiguranje Republike Srpske (u daljem tekstu: Agencija). Društva za osiguranje mogu obavljati osiguranje, kao isključivu djelatnost. Takođe, zakonski okvir osiguranja čine i:

- Zakon o zastupanju u osiguranju i posredovanju u osiguranju i reosiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 47/17), kojim su uređena pravila za obavljanje zastupanja i posredovanja u osiguranju i reosiguranju, uslovi za izdavanje i prestanak važenja ovlašćenja i dozvola u ovom segmentu, te nadzor nad obavljanjem zastupanja i posredovanja u osiguranju i reosiguranju i
- Zakon o obaveznim osiguranjima u saobraćaju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 82/15), kojim su propisane vrste obaveznih osiguranja u saobraćaju, te pravila njihovog obavljanja.

Prema Zakonu o dobrovoljnim penzijskim fondovima i penzijskim planovima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 13/09 i 107/19), društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima obavljaju djelatnost organizovanja i upravljanja dobrovoljnim penzijskim fondovima i drugim penzijskim fondovima osnovanim u skladu sa posebnim zakonima. Takođe, ovim zakonom je regulisano organizovanje i upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima, osnivanje, djelatnost i poslovanje društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima, poslovi i obaveze kastodi banke, nadležnost Agencije u regulisanju i vršenju nadzora nad društvima za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima, organizovanje penzijskih planova i druga pitanja od značaja za funkcionisanje dobrovoljnih penzijskih fondova.

Obavljanje osiguranja i dobrovoljnog penzijskog osiguranja regulisano je i podzakonskim aktima koje donosi Agencija.

Zakoni i podzakonski akti kojim je uređen sektor osiguranja, dostupni su i na internet stranici Agencije (www.azors.rs.ba).

2. OSIGURANJE

2.1. Tržište osiguranja

2.1.1. Učesnici na tržištu osiguranja

Učesnici na tržištu osiguranja, pod nadzorom Agencije, su: društva za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj, filijale društava za osiguranje iz FBiH, zastupnici i brokери u osiguranju, te Zaštitni fond Republike Srpske i ovlašćeni aktuari.

2.1.1.1. Društva za osiguranje

Na tržištu osiguranja Republike Srpske, u 2019. godini, poslovalo je 15 društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj, koja su prema djelatnosti osiguranja, sjedištu i stanju većinskog vlasništva, na dan 31.12.2019. godine, predstavljena u narednoj tabeli.

Tabela 1: Društva za osiguranje iz RS

R.B.	Naziv društva za osiguranje	Sjedište	Većinsko vlasništvo
NEŽIVOTNA OSIGURANJA			
1.	Atos osiguranje A.D.	Bijeljina	strano
2.	D.D. Brčko gas osiguranje	Brčko	domaće
3.	Drina osiguranje A.D.	Milići	domaće
4.	Euros osiguranje A.D.	Banja Luka	domaće
5.	Krajina osiguranje A.D.	Banja Luka	strano
6.	Mikrofin osiguranje A.D.	Banja Luka	domaće
7.	Nešković osiguranje A.D.	Bijeljina	domaće
8.	Osiguranje Aura A.D.	Banja Luka	domaće
9.	Osiguranje Garant D.D.	Brčko	domaće
10.	Premium osiguranje A.D.	Banja Luka	domaće
11.	SAS-SuperP OSIGURANJE A.D.	Bijeljina	domaće
12.	Triglav osiguranje A.D.	Banja Luka	strano
ŽIVOTNA I NEŽIVOTNA OSIGURANJA (KOMPOZITNA DRUŠTVA)			
13.	Grawe osiguranje A.D.	Banja Luka	strano
14.	Dunav osiguranje A.D.	Banja Luka	strano
15.	Wiener osiguranje A.D.	Banja Luka	strano

Izvor: Centralni registar HOV

Od 15 društava za osiguranje, sa sjedištem u Republici Srpskoj, 12 je obavljalo djelatnost neživotnih osiguranja, a 3 društva za osiguranje su obavljala djelatnost neživotnih i životnih osiguranja, pri čemu je 9 društava za osiguranje iz Republike Srpske poslovalo putem filijale u FBiH.¹

U 2019. godini, na tržištu osiguranja Republike Srpske, poslovalo je i 11 filijala društava za osiguranje iz FBiH².

¹ Jedno društvo za osiguranje iz Republike Srpske je upisano u Registar kod Agencije za nadzor osiguranja u FBiH krajem 2019. godine i u izvještajnom periodu nije ostvarilo premiju na tržištu osiguranja FBiH, pa pri izradi ovog izvještaja, nije obuhvaćeno u podacima koji se odnose na poslovanje društava za osiguranje iz RS u FBiH.

² U ovom izvještajnom periodu, dvije filijale društava za osiguranje iz FBiH su brisane iz Registra Agencije, od kojih jedna filijala nije ostvarila premiju na tržištu osiguranja RS. Stoga na dan 31.12.2019. godine u Registar Agencije je bilo upisano 10 filijala društava za osiguranje iz FBiH.

Struktura vlasništva

Prema strukturi vlasništva, sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, 9 društava za osiguranje je bilo u većinskom domaćem vlasništvu, dok je 6 društava za osiguranje bilo u većinskom stranom vlasništvu.

Tabela 2: Vlasnička struktura u društvima za osiguranje iz RS

Vlasništvo	Broj društava za osiguranje	Učešće u ukupnom kapitalu	Učešće u ukupnoj aktivi	Učešće u bruto fakturisanom premiji
Većinsko domaće vlasništvo	9	57,5%	39,6%	53,5%
Većinsko strano vlasništvo	6	42,5%	60,4%	46,5%
UKUPNO	15	100,0%	100,0%	100,0%

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS i Centralni registar HOV

Društva sa većinskim stranim kapitalom su učestvovala u ukupnom kapitalu sa 42,5%. Na društva za osiguranje sa većinskim stranim kapitalom odnosi se 60,4% ukupne aktive i 46,5% bruto fakturisanog premije.

Prema Izvještaju Centralnog registra hartija od vrijednosti a.d. Banja Luka - knjizi akcionara, državni kapital je evidentiran u Osiguranju Aura a.d. Banja Luka sa učešćem 38% (prioritetne akcije) i u Krajina osiguranju a.d. Banja Luka sa učešćem 34,9%.

Ljudski resursi

Na dan 31.12.2019. godine, u društvima za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj bio je zaposlen 1.553 radnik. Broj i kvalifikaciona struktura zaposlenih u društvima za osiguranje predstavljeni su u narednoj tabeli.

Tabela 3: Broj i kvalifikaciona struktura zaposlenih u društvima za osiguranje iz RS

KVALIFIKACIJA	31.12.2017.		31.12.2018.		31.12.2019.		INDEKS 2019/18
	broj	%	broj	%	broj	%	
NK	8	0,6	9	0,6	8	0,5	88,9
PK	2	0,1	1	0,1	0	0,0	0,0
NS	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
KV	67	4,6	65	4,2	60	3,9	92,3
SSS	726	50,2	778	50,8	790	50,9	101,5
VKV	8	0,6	7	0,5	5	0,3	71,4
VŠS	84	5,8	74	4,8	75	4,8	101,4
VSS	522	36,1	569	37,2	584	37,6	102,6
MR	27	1,9	26	1,7	28	1,8	107,7
DR	2	0,1	2	0,1	3	0,2	150,0
UKUPNO	1446	100,0	1.531	100,0	1.553	100,0	101,4

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS

Pored toga, u filijalama društava za osiguranje iz FBiH bio je zaposlen 291 radnik, u Zaštitnom fondu Republike Srpske 7 radnika, a što zajedno sa zaposlenima u društvima za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj iznosi 1.851 radnik. Takođe, na tržištu osiguranja djeluju i zastupnici i brokeri u osiguranju (fizička lica), te ovlašćeni aktuari, a što je prikazano u nastavku ovog poglavlja.

2.1.1.2. Zastupnici i brokera u osiguranju³

Zaključno sa danom 31.12.2019. godine, u Registar zastupnika i brokera u osiguranju kod Agencije bilo je upisano:

- 382 zastupnika u osiguranju – fizička lica, od čega ih je 33 registrovalo preduzetničke radnje,
- 19 društava za zastupanje u osiguranju sa sjedištem u Republici Srpskoj (uključujući Pošte Srpske, mikrokreditna društva i banke) i 4 filijale društava za zastupanje iz FBiH,
- 24 brokera u osiguranju – fizička lica,
- 5 brokerskih društava sa sjedištem u Republici Srpskoj i 2 filijale brokerskih društava iz FBiH.

Na internet stranici Agencije (www.azors.rs.ba) dostupan je aktuelni izvod iz registara zastupnika i brokera u osiguranju.

U 2019. godini, Agencija je organizovala edukaciju i održala jedan redovni i jedan vanredni ispitni rok za polaganje stručnog ispita, koji je potreban za dobijanje ovlaštenja za obavljanje poslova zastupnika u osiguranju i brokera u osiguranju. Stručni ispit je položilo ukupno 68 kandidata.

2.1.1.3. Zaštitni fond Republike Srpske

Zaštitni fond Republike Srpske (u daljem tekstu: Zaštitni fond) osnovan je Zakonom o obaveznom osiguranju za motorna vozila i ostalim obaveznim osiguranjima od odgovornosti – Prečišćeni tekst („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 102/09), kao posebno pravno lice. Nadležnost Zaštitnog fonda propisana je Zakonom o obaveznim osiguranjima u saobraćaju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 82/15). Zaštitni fond je obavezan da izvršava obavezu naknade štete nastale na teritoriji Republike Srpske trećem oštećenom licu, ako ih prouzrokuje nepoznato vozilo (štete na licima) ili vozilo čiji vlasnik nije zaključio ugovor o osiguranju od autoodgovornosti (štete na licima i stvarima). Pored toga, Zaštitni fond je obavezan da izvršava i obavezu isplate naknade oštećenim licima u slučaju da nije zaključen ugovor o obaveznom osiguranju putnika u javnom prevozu od posljedica nesrećnog slučaja, te šteta iz osnova autoodgovornosti i osiguranja putnika u javnom prevozu koje nisu mogle biti nadoknađene iz stečajne ili likvidacione mase društva za osiguranje.

Sva društva za osiguranje koja u Republici Srpskoj obavljaju poslove osiguranja od autoodgovornosti i osiguranja putnika u javnom prevozu od posljedica nesrećnog slučaja, osim putnika u vazdušnom saobraćaju, obavezno su članovi Zaštitnog fonda i plaćaju doprinos Zaštitnom fondu, srazmjerno obračunatoj premiji osiguranja od autoodgovornosti i osiguranja putnika u javnom prevozu od posljedica nesrećnog slučaja u Republici Srpskoj.

Ukupno ostvareni prihodi Zaštitnog fonda, u 2019. godini, su iznosili 3.978.053 KM i bili su veći za 5,4%, u poređenju sa prethodnom godinom, od čega se 86,3% odnosilo na poslovne prihode. Povećanje ukupnih prihoda rezultat je povećanja prihoda po osnovu regresa, dok promjene na ostalim pozicijama u okviru ukupno ostvarenih prihoda nisu imali materijalnu

³ Prema Zakonu o zastupanju u osiguranju i posredovanju u osiguranju i reosiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 47/17), posredovanje u osiguranju obavljaju brokera u osiguranju (fizička lica i brokerska društva u osiguranju).

značajnost. Ukupni rashodi iznosili su 3.142.146 KM i bili su manji za 14,5% u odnosu na prethodnu godinu, od čega se 62% odnosilo na poslovne rashode, dok se 38% odnosilo na ispravku potraživanja po osnovu regresa. Na smanjenje ukupnih rashoda uticalo je smanjenje troškova rezervisanja za štete u tekućoj godini, a vezano je za manji broj prijavljenih šteta u tekućem periodu. Zaštitni fond je ostvario višak prihoda nad rashodima u iznosu od 835.907 KM.

U narednoj tabeli dat je pregled rješavanja i isplate odštetnih zahtjeva, koji se odnose na štete na licima ili imovini u saobraćajnim nezgodama iz nadležnosti Zaštitnog fonda.

Tabela 4: Odštetni zahtjevi prema Zaštitnom fondu

Odštetni zahtjevi	2017.	2018.	2019.	Indeks 2019/18
1. Prijavljeni u tekućem periodu i reaktivirani	435	425	375	88,2
2. Preneseni iz prethodnog perioda	176	143	149	104,2
3. Ukupan broj zahtjeva (1+2)	611	568	524	92,3
4. Odbijeni zahtjevi	106	87	84	96,6
5. Obradeni zahtjevi bez odbijenih	362	332	304	91,6
6. Broj isplaćenih zahtjeva	362	332	303	91,3
7. Iznos isplaćenih zahtjeva (KM)	1.104.258	1.604.015	1.250.284	77,9

Izvor: Izvještaj Zaštitnog fonda

U odnosu na prethodnu godinu, ukupan broj odštetnih zahtjeva je smanjen, pa je i iznos isplaćenih odštetnih zahtjeva bio manji u 2019. godini. Prosječna vrijednost isplaćenog odštetnog zahtjeva iznosila je 4.126 KM i bila je manja za 14,6%.

2.1.1.4. Ovlašćeni aktuari

U skladu sa međunarodnim standardima za obavljanje osiguranja od posebne važnosti je obezbjeđenje adekvatnog broja profesionalno osposobljenih aktuara. Na dan 31.12.2019. godine, u Registar ovlašćenih aktuara kod Agencije bilo je upisano 38 lica. Na internet stranici Agencije (www.azors.rs.ba) dostupan je aktuelni izvod iz Registra ovlašćenih aktuara.

2.1.2. Pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja

U narednoj tabeli je dat komparativni pregled osnovnih relativnih pokazatelja, vezanih za premiju, kojima se mjeri stepen razvijenosti tržišta osiguranja.

Tabela 5: Premija i makroekonomski pokazatelji⁴

(u USD)

Zemlja	Premija/broj stanovnika			Premija/BDP (%)			Životna osiguranja/ukupna premija (%)			
	2016.	2017.	2018.	2016.	2017.	2018.	2016.	2017.	2018.	
BiH	RS	96,7	106,6	118,8	2,2	2,1	2,1	16,5	16,3	16,7
	FBiH	114,5	123,0	133,7	2,3	2,3	2,2	24,3	22,2	21,7
Austrija	2.177,0	2.217,0	2.303,0	4,8	4,6	4,4	35,8	34,0	32,4	
Bugarska	160,0	175,0	212,0	2,2	2,2	2,3	18,4	17,1	14,0	
Grčka	398,0	411,0	448,0	2,2	2,2	2,2	45,8	44,9	46,1	

⁴ U periodu izrade ovog izvještaja nije bila dostupna komparativna statistika za 2019. godinu

Zemlja	Premija/broj stanovnika			Premija/BDP (%)			Životna osiguranja/ukupna premija (%)		
	2016.	2017.	2018.	2016.	2017.	2018.	2016.	2017.	2018.
Mađarska	317,0	348,0	388,0	2,6	2,5	2,4	49,8	49,0	46,2
Rumunija	111,0	125,0	130,0	1,2	1,3	1,1	19,1	21,1	19,9
Slovenija	1.084,0	1.184,0	1.336,0	5,0	5,0	4,9	28,4	30,1	30,7
Srbija	115,0	123,0	140,0	2,1	2,1	1,9	24,7	23,0	23,5
Turska	165,0	149,0	127,0	1,6	1,4	1,3	12,5	15,4	13,6
Hrvatska	307,0	333,0	383,0	2,6	2,5	2,6	33,3	32,4	31,8
Češka	592,0	609,0	666,0	3,1	2,9	2,8	37,7	38,0	36,6

Izvor: Statistika tržišta osiguranja u BiH, Republički zavod za statistiku RS, SwissRe

Učešće premije u BDP bilo je na približno istom nivou kao u ostalim zemljama iz okruženja sa sličnim nivoom razvoja tržišta osiguranja. Iako na tržištu Republike Srpske postoji trend rasta ukupno obračunate, uz prilično visoke stope rasta premije životnih osiguranja, učešće premije životnih osiguranja u ukupnoj premiji i premiji po stanovniku je i dalje nisko.

2.1.3. Obračunata premija na tržištu osiguranja Republike Srpske

U narednoj tabeli dat je pregled ukupno obračunate premije na tržištu osiguranja u Republici Srpskoj⁵, za 2017, 2018. i 2019. godinu.

Tabela 6: Premija osiguranja obračunata na tržištu RS

(u KM)

R.B.	Subjekti na tržištu RS	Obračunata premija na tržištu Republike Srpske						Indeks 2019/18
		2017.		2018.		2019.		
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	
1.	DRUŠTVA IZ RS	169.595.254	79,5	173.808.910	76,9	183.064.663	77,4	105,3
1.1.	Neživotna osiguranja	149.588.494	70,1	153.902.365	68,1	159.762.974	67,5	103,8
1.2.	Životna osiguranja	20.006.759	9,4	19.906.545	8,8	23.301.689	9,9	117,1
2.	FILIJALE DRUŠTAVA IZ FBiH	43.694.839	20,5	52.290.663	23,1	53.572.212	22,6	102,5
2.1.	Neživotna osiguranja	28.842.603	13,5	34.404.235	15,2	33.437.624	14,1	97,2
2.2.	Životna osiguranja	14.852.236	7,0	17.886.428	7,9	20.134.588	8,5	112,6
UKUPNO		213.290.093	100,0	226.099.573	100,0	236.636.875	100,0	104,7

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje iz RS i filijala društava iz FBiH

U sljedećoj tabeli je predstavljena struktura obračunate premije na tržištu osiguranja u Republici Srpskoj, prema vrstama osiguranja, za 2017, 2018. i 2019. godinu.

Tabela 7: Obračunata premija na tržištu osiguranja u RS, prema vrstama osiguranja

Vrsta osiguranja	2017.		2018.		2019.		Indeks 2019/18
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	
Osiguranje nezgode	15.294.995	7,2	17.064.906	7,5	18.035.956	7,6	105,7
Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih	13.970.174	6,5	16.002.649	7,1	18.268.828	7,7	114,2
Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	8.829.626	4,1	7.956.702	3,5	8.638.276	3,7	108,6
Osiguranje ostalih šteta na imovini	8.881.216	4,2	9.287.776	4,1	9.561.528	4,0	102,9
Osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	126.501.694	59,3	131.827.203	58,3	131.650.038	55,6	99,9

⁵ Ukupno obračunata premija na tržištu osiguranja Republike Srpske je obračunata na način da je ukupna premija koju su obračunala društva za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj, umanjena za premiju koju su ta društva obračunala u FBiH i uvećana za premiju koju su filijale društva za osiguranje sa sjedištem u FBiH obračunala u Republici Srpskoj.

Vrsta osiguranja	2017.		2018.		2019.		Indeks 2019/18
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	
Ostalo	4.953.393	2,3	6.167.364	2,7	7.045.972	3,0	114,2
Ukupno neživotna osiguranja	178.431.098	83,7	188.306.600	83,3	193.200.598	81,6	102,6
Životno osiguranje	34.858.995	16,3	37.792.973	16,7	43.436.277	18,4	114,9
Ukupno	213.290.093	100,0	226.099.573	100,0	236.636.875	100,0	104,7

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS i filijala društava iz FBiH

Obračunata premija na tržištu osiguranja Republike Srpske, u periodu 01.01. do 31.12.2019. godine, iznosila je 236.636.875 KM i veća je, u odnosu na isti period prethodne godine, za 10.537.302 KM ili 4,7%. Od obračunate premije na tržištu osiguranja Republike Srpske u 2019. godini, na premiju neživotnih osiguranja odnosilo se 193.200.598 KM ili 81,6%, dok je obračunata premija životnih osiguranja iznosila 43.436.277 KM ili 18,4%. U odnosu na prethodnu godinu, obračunata premija neživotnih osiguranja je porasla za 2,6%, a premija životnih osiguranja za 14,9%.

2.1.4. Tržišna struktura i koncentracija

Učešće društava za osiguranje sa sjedištem Republici Srpskoj i filijala društava za osiguranje iz FBiH u ukupno obračunatoj premiji na tržištu Republike Srpske prikazano je u narednoj tabeli.

Tabela 8: Učešće društava za osiguranje iz RS i filijala društava iz FBiH na tržištu Republike Srpske

R.B.	Učešće društava za osiguranje iz Republike Srpske i filijala društava iz FBiH u ukupno obračunatoj premiji na tržištu Republike Srpske			
	Društvo za osiguranje iz RS / Filijale društava iz FBiH	2017.	2018.	2019.
1.	Atos osiguranje A.D.	7,6%	7,4%	5,1%
2.	D.D. Brčko gas osiguranje	5,1%	4,7%	4,5%
3.	Grawe osiguranje A.D.	7,8%	7,7%	8,9%
4.	Drina osiguranje A.D.	9,7%	9,2%	8,7%
5.	Dunav osiguranje A.D.	8,4%	7,8%	7,5%
6.	Euros osiguranje A.D.	3,7%	3,9%	3,7%
7.	Wiener osiguranje A.D.	9,6%	8,0%	8,2%
8.	Krajina osiguranje A.D.	1,4%	1,2%	1,9%
9.	Mikrofin osiguranje A.D.	3,2%	3,4%	3,2%
10.	Nešković osiguranje A.D.	8,0%	7,2%	7,2%
11.	Osiguranje Aura A.D.	4,7%	5,4%	6,1%
12.	Osiguranje Garant A.D.	3,9%	4,1%	4,5%
13.	Premium osiguranje A.D.	-	0,3%	1,6%
14.	SAS-SuperP osiguranje A.D.	1,4%	1,7%	1,6%
15.	Triglav osiguranje A.D.	4,9%	4,8%	4,7%
16.	Asa osiguranje D.D.	1,9%	2,4%	2,6%
17.	Adriatic osiguranje D.D.	0,6%	2,8%	2,6%
18.	Camelija osiguranje D.D.	0,3%	0,3%	0,2%
19.	Central osiguranje D.D.	-	1,3%	1,3%
20.	Croatia osiguranje D.D.	0,8%	1,2%	1,0%
21.	Grawe osiguranje D.D.	-	0,0%	0,0% ⁶
22.	Euroherc osiguranje D.D.	3,0%	3,4%	3,2%
23.	SARAJEVO osiguranje D.D.	2,2%	1,5%	1,1%

⁶ U ovom izvještajnom periodu, filijala društva za osiguranje Grawe osiguranje d.d. Sarajevo je brisana iz Registra Agencije, pa je shodno periodu obavljanja poslova osiguranja u Republici Srpskoj ostvareno tržišno učešće iznosilo je 0,008% (19.184 KM)

R.B.	Učešće društava za osiguranje iz Republike Srpske i filijala društava iz FBiH u ukupno obračunatoj premiji na tržištu Republike Srpske			
	Društvo za osiguranje iz RS / Filijale društava iz FBiH	2017.	2018.	2019.
24.	Vienna osiguranje D.D.	3,6%	3,7%	3,8%
25.	Osiguranje "VGT" D.D.	0,3%	0,0%	-
26.	UNIQA osiguranje D.D.	5,1%	5,9%	6,0%
27.	Zovko osiguranje D.D.	2,3%	-	-
28.	Triglav osiguranje D.D.	0,4%	0,5%	0,8%
	UKUPNO	100,0%	100,0%	100,0%

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje iz RS i filijala društava iz FBiH

U sljedećem pregledu dat je stepen koncentracije tržišta osiguranja u Republici Srpskoj po peer grupama, iz kojeg se vidi da nije bilo značajnijih promjena broja društava za osiguranje po peer grupama, te da ni jedno društvo za osiguranje nije ostvarilo učešće u ukupno obračunatoj premiji veće od 10%.

Tabela 9: Učešće društava za osiguranje iz RS i filijala društava iz FBiH u ukupno obračunatoj premiji na tržištu Republike Srpske, prema peer grupama

Učešće	Učešće društava za osiguranje iz Republike Srpske i filijala društava iz FBiH u ukupnoj premiji na tržištu Republike Srpske prema peer grupama					
	2017.		2018.		2019.	
	Ukupno učešće	Broj društava za osiguranje	Ukupno učešće	Broj društava za osiguranje	Ukupno učešće	Broj društava za osiguranje
do 5%	38,6%	17	41,3%	19	42,4%	18
5-10%	61,4%	8	58,7%	8	57,6%	8
10-15%	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0
preko 15%	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje iz RS i filijala društava iz FBiH

Herfindahl Hirschman–ov indeks predstavlja, takođe, mjeru koncentracije tržišta i izračunava se kao zbir kvadrata pojedinačnog učešća svakog društva za osiguranje u odnosu na ostvarenu premiju. Ovaj indeks uzima u obzir relativnu veličinu i raspodjelu društava na tržištu, te ukoliko je tržište monopolističko, postoji i veća tržišna koncentracija, i naravno manja konkurencija. Indeks se povećava ukoliko se smanjuje broj društava učesnika na tržištu, a u isto vrijeme razlika u veličini među njima je sve veća. Ukoliko bi postojalo samo jedno društvo koje se bavi osiguranjem, indeks bi iznosio 10.000 (učešće na tržištu 100%, odnosno indeks je $100 \cdot 100 = 10.000$). U suprotnom slučaju, ukoliko bi bilo mnogo društava sa srazmjerno niskim učešćem, oko 0%, indeks bi bio blizu 0, što bi ukazivalo da na tržištu postoji savršena konkurencija. Ako je Herfindahl Hirschman-ov indeks između 1.000 i 1.800 smatra se da na tržištu postoji umjerena koncentracija. S obzirom da je Herfindahl Hirschman-ov indeks u 2019. godini iznosio 567 poena, može se zaključiti da na tržištu osiguranja Republike Srpske postojala prilično jaka konkurencija.

Treba istaći da je prisutan trend smanjenja Herfindahl Hirschman-ovog indeksa, što ukazuje na kontinuirano povećanje konkurencije na ovom tržištu.

2.1.5. Obračunata premija po društvima za osiguranje

2.1.5.1. Obračunata premija društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj

Ukupno obračunata premija, u periodu 01.01. do 31.12.2019. godine, društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj, uključujući i premiju koju su ova društva za osiguranje obračunala na tržištu osiguranja FBiH, iznosila je 230.759.286 KM (od čega 183.064.663 KM u Republici Srpskoj, a 47.694.623 KM u FBiH). U odnosu na isti period prethodne godine, obračunata premija društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj bila je veća za 15.769.898 KM ili 7,3%.

U narednoj tabeli prikazana je obračunata premija po društvima za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj, za 2017, 2018 i 2019. godinu.

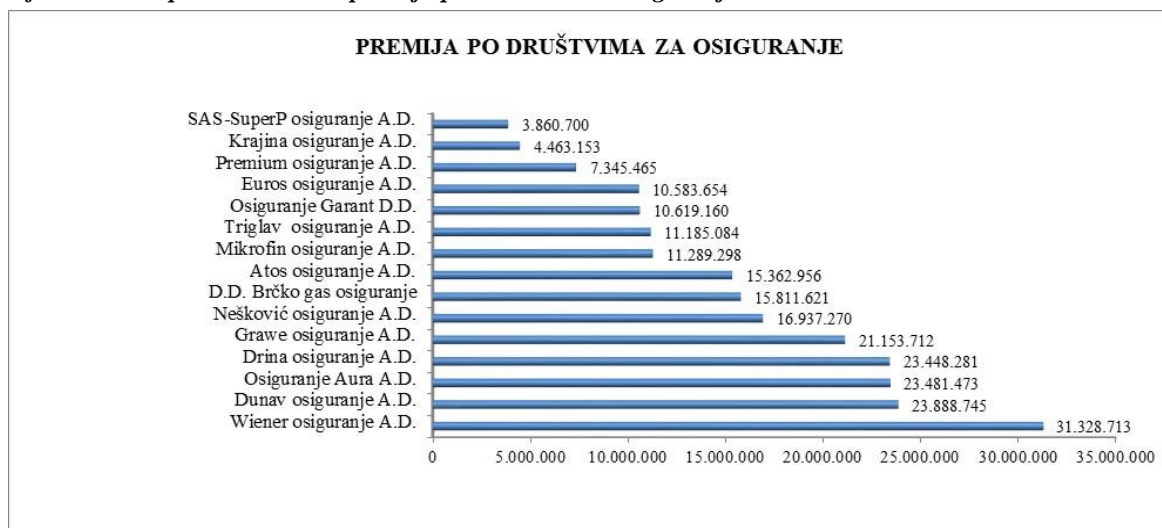
Tabela 10: Ukupno obračunata premija po društvima za osiguranje iz RS

(u KM)

R.B.	NAZIV DRUŠTVA U RS	Obračunata premija						Indeks 2019/18
		2017.		2018.		2019.		
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	
NEŽIVOTNA OSIGURANJA								
1.	Atos osiguranje A.D.	19.227.270	9,2	21.750.916	10,1	15.362.956	6,7	70,6
2.	D.D. Brčko gas osiguranje	16.317.864	7,8	15.980.279	7,4	15.811.621	6,9	98,9
3.	Grawe osiguranje A.D.	14.894	0,0	16.463	0,0	20.014	0,0	121,6
4.	Drina osiguranje A.D.	24.225.262	11,7	23.758.289	11,1	23.448.281	10,2	98,7
5.	Dunav osiguranje A.D.	22.301.711	10,7	22.947.124	10,7	23.227.107	10,1	101,2
6.	Euros osiguranje A.D.	7.815.227	3,8	8.882.163	4,1	10.583.654	4,6	119,2
7.	Wiener osiguranje A.D.	29.345.957	14,1	27.063.163	12,6	28.444.301	12,3	105,1
8.	Krajina osiguranje A.D.	2.954.034	1,4	2.653.756	1,2	4.463.153	1,9	168,2
9.	Mikrofin osiguranje A.D.	9.103.123	4,4	10.605.891	4,9	11.289.298	4,9	106,4
10.	Nešković osiguranje A.D.	17.152.600	8,3	16.354.978	7,6	16.937.270	7,3	103,6
11.	Osiguranje Aura A.D.	14.492.718	7,0	18.427.466	8,6	23.481.473	10,2	127,4
12.	Osiguranje Garant D.D.	8.248.338	4,0	9.339.660	4,3	10.619.160	4,6	113,7
13.	Premium osiguranje A.D.			842.688	0,4	7.345.465	3,2	871,7
14.	SAS-SuperP osiguranje A.D.	3.034.941	1,5	3.764.886	1,8	3.860.700	1,7	102,5
15.	Triglav osiguranje A.D.	10.451.752	5,0	10.836.760	5,0	11.185.084	4,8	103,2
	UKUPNO NEŽIVOTNA OSIGURANJA	184.685.692	88,8	193.224.482	89,9	206.079.537	89,3	106,7
ŽIVOTNA OSIGURANJA								
1.	Grawe osiguranje A.D.	16.645.373	8,0	17.476.605	8,1	21.133.698	9,2	120,9
2.	Dunav osiguranje A.D.	712.044	0,3	711.606	0,3	661.638	0,3	93,0
3.	Wiener osiguranje A.D.	5.844.867	2,8	3.576.695	1,7	2.884.412	1,2	80,6
	UKUPNO ŽIVOTNA OSIGURANJA	23.202.285	11,2	21.764.906	10,1	24.679.749	10,7	113,4
	UKUPNA PREMIJA	207.887.978	100,0	214.989.388	100,0	230.759.286	100,0	107,3

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS

Grafikon 1: Ukupno obračunata premija po društvima za osiguranje iz RS

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje iz RS

U 2019. godini, tri društva za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj obračunala su manju premiju neživotnih osiguranja, u odnosu na prethodnu godinu, dok su dva društva za osiguranje obračunala manju premiju životnih osiguranja.

Na promjene u iznosima ukupno obračunate premije neživotnih osiguranja po društvima za osiguranje materijalno značajniji uticaj su imale promjene iznosa obračunate premije u vrsti obavezno osiguranje od autoodgovornosti po društvima za osiguranje, a na smanjenje premije životnih osiguranja kod dva društva za osiguranje zbog okolnosti koje su u vezi sa prestancima trajanja ugovora o životnom osiguranju, te odlukom ovih društava da prestanu zaključivati nove ugovore o životnom osiguranju.

U narednoj tabeli dat je pregled premije po društvima za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj obračunate u FBiH, za 2017, 2018. i 2019. godinu.

Tabela 11: Obračunata premija društava za osiguranje iz RS u FBiH

(u KM)

R.B.	NAZIV DRUŠTVA	Obračunata premija						INDEKS 2019/18
		2017.		2018.		2019.		
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	
NEŽIVOTNA OSIGURANJA								
1.	Atos osiguranje A.D.	2.931.213	7,7	4.958.321	12,0	3.236.858	6,8	65,3
2.	D.D. Brčko-gas osiguranje	5.395.703	14,1	5.281.631	12,8	5.169.539	10,8	97,9
3.	Drina osiguranje A.D.	3.552.025	9,3	3.063.822	7,4	2.941.914	6,2	96,0
4.	Dunav osiguranje A.D.	5.013.847	13,1	6.022.325	14,6	6.178.151	13,0	102,6
5.	Wiener osiguranje A.D.	11.436.038	29,9	10.655.008	25,9	10.577.543	22,2	99,3
6.	Mikrofin osiguranje A.D.	2.353.844	6,1	2.997.047	7,3	3.714.252	7,8	123,9
7.	Osiguranje Aura A.D.	4.414.530	11,5	6.214.013	15,1	9.113.171	19,1	146,7
8.	Premium osiguranje A.D.			129.950	0,3	3.604.013	7,6	2.773,4
9.	Euros osiguranje A.D.					1.781.121	3,7	
	UKUPNO NEŽIVOTNA OSIGURANJA	35.097.198	91,7	39.322.117	95,5	46.316.563	97,1	117,8
ŽIVOTNA OSIGURANJA								
1.	Dunav osiguranje A.D.	0,0		0,0		0,0		
2.	Wiener osiguranje A.D.	3.195.526	8,3	1.858.361	4,5	1.378.060	2,9	74,2
	UKUPNO ŽIVOTNA OSIGURANJA	3.195.526	8,3	1.858.361	4,5	1.378.060	2,9	74,2
	UKUPNO:	38.292.724	100,0	41.180.478	100,0	47.694.623	100,0	115,8

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje iz RS

Društva za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj obračunala su premiju u FBiH u iznosu od 47.694.623 KM, koja je bila veća za 15,8% u odnosu na prethodnu godinu i učestvovala u ukupnoj premiji društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj sa 20,7%. U strukturi ove premije dominirala je premija neživotnih osiguranja sa 97,1%.

Struktura portfelja

U narednoj tabeli je predstavljena struktura ukupno obračunate premije društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj, prema vrstama osiguranja, za 2017, 2018. i 2019. godinu, s tim da se kategorija „ostalo“ odnosi na 13 grupa neživotnih osiguranja, koje u ukupnoj premiji pojedinačno učestvuju ispod jednog procenta.

Tabela 12: Ukupno obračunata premija društava za osiguranje iz RS, prema vrstama osiguranja

(u KM)

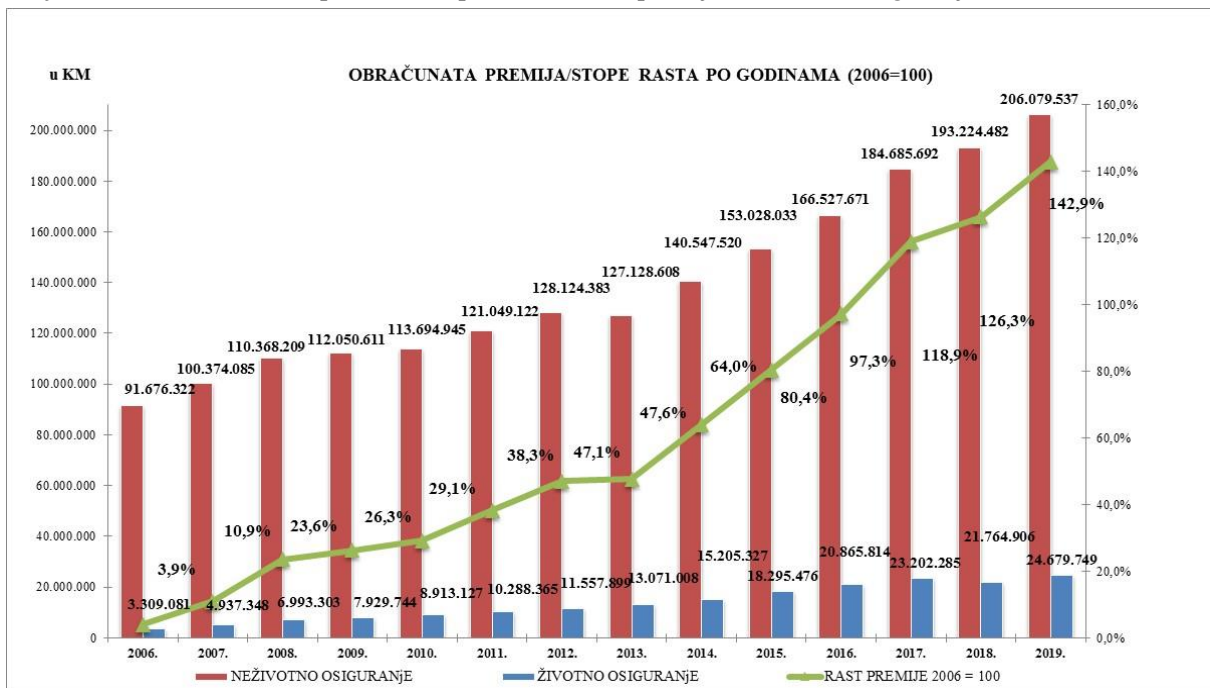
Vrsta osiguranja	2017.		2018.		2019.		Indeks 2019/18
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	
Osiguranje nezgode	14.077.115	6,8	15.477.438	7,2	17.487.666	7,6	113,0
Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih	11.406.878	5,5	12.418.952	5,8	14.770.941	6,4	118,9
Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	8.075.645	3,9	6.823.476	3,2	7.840.855	3,4	114,9
Osiguranje ostalih šteta na imovini	10.880.502	5,2	11.484.398	5,3	11.650.158	5,0	101,4
Osiguranje od odgovornosti za m/v	134.794.492	64,8	140.755.050	65,5	147.222.737	63,8	104,6
Ostalo	5.451.061	2,6	6.265.168	2,9	7.107.180	3,1	113,4
Ukupno neživotna osiguranja	184.685.692	88,8	193.224.482	89,9	206.079.537	89,3	106,7
Životno osiguranje	23.202.285	11,2	21.764.906	10,1	24.679.749	10,7	113,4
Ukupno	207.887.978	100,0	214.989.388	100,0	230.759.286	100,0	107,3

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS

Od ukupno obračunate premije, u 2019. godini, na premiju neživotnih osiguranja odnosilo se 206.079.537 KM ili 89,3%, dok je obračunata premija životnih osiguranja iznosila 24.679.749 KM ili 10,7%. U odnosu na prethodnu godinu, obračunata premija neživotnih osiguranja je porasla za 6,7%, dok je obračunata premija životnih osiguranja veća za 13,4%. U ukupno obračunatoj premiji osiguranja od odgovornosti za motorna vozila, najznačajnije učešće je imala premija obaveznog osiguranja od autoodgovornosti sa 99,5%. Učešće premije obaveznog osiguranja od autoodgovornosti, u ukupno obračunatoj premiji osiguranja društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj, bilo je 63,5%, odnosno u ukupno obračunatoj premiji neživotnih osiguranja 71,1%, i nije značajnije promijenjeno u odnosu na prethodnu godinu.

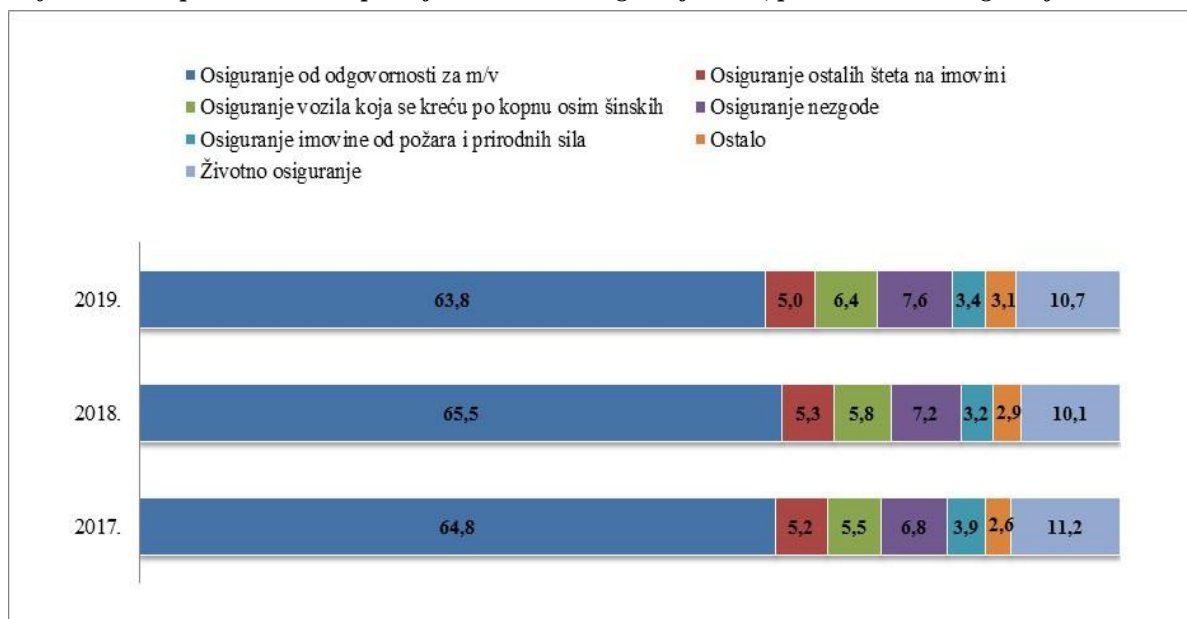
U nastavku se daje niz grafičkih ilustracija obračunate premije društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj.

Grafikon 2: Kumulativna stopa rasta ukupno obračunate premije društava za osiguranje iz RS

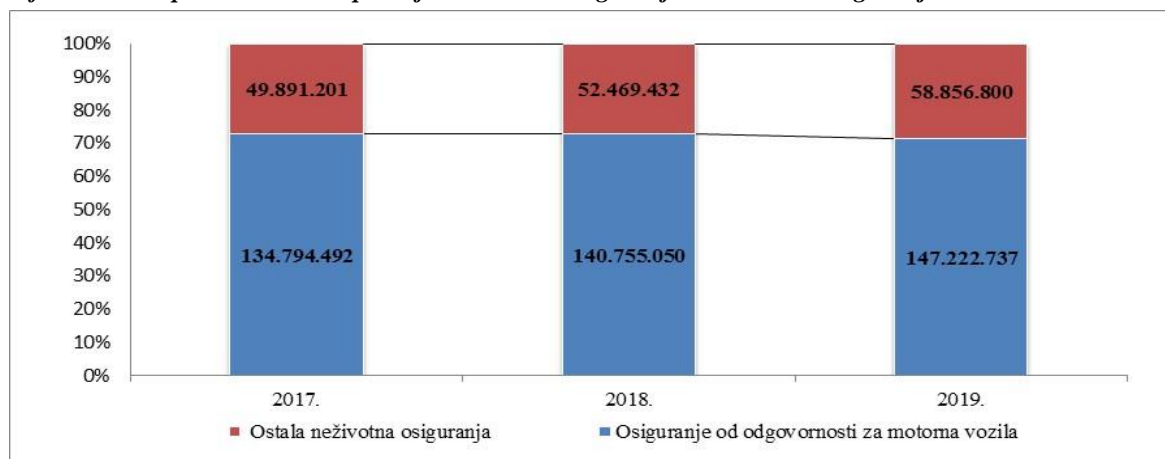

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje iz RS

Grafikon 3: Ukupno obračunata premija društava za osiguranje iz RS, prema vrstama osiguranja

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje iz RS

Grafikon 4: Ukupno obračunata premija neživotnih osiguranja društava za osiguranje iz RS

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS

2.1.5.2. Obračunata premija filijala društava za osiguranje sa sjedištem u FBiH

U ukupno obračunatoj premiji, na tržištu osiguranja Republike Srpske, filijale društava za osiguranje iz FBiH učestvovala su sa 22,6%, odnosno u iznosu od 53.572.212 KM.

U narednoj tabeli prikazan je pregled obračunate premije, na tržištu osiguranja u Republici Srpskoj, po filijalama društava iz FBiH, 2017, 2018 i 2019. godinu.

Tabela 13: Obračunata premija po filijalama društava za osiguranje iz FBiH

(u KM)

R.B.	Filijale društava za osiguranje iz FBiH koje posluju u RS	Obračunata premija						Indeks 2019/18
		2017.		2018.		2019.		
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	
NEŽIVOTNA OSIGURANJA								
1.	Asa osiguranje d.d.	4.093.834	9,4	5.506.477	10,5	6.218.154	11,6	112,9
2.	Adriatic osiguranje d.d.	1.223.561	2,8	6.344.290	12,1	6.088.985	11,4	96,0
3.	Camelija osiguranje d.d.	684.028	1,6	760.119	1,5	553.292	1,0	72,8
4.	Central osiguranje D.D.			2.901.528	5,5	3.139.867	5,9	108,2
5.	Croatia osiguranje d.d.	1.680.306	3,8	2.593.424	5,0	2.134.666	4,0	82,3
6.	Grawe osiguranje D.D.			68.992	0,1	19.184	0,0	27,8
7.	Euroherc osiguranje d.d.	6.434.968	14,7	7.601.818	14,5	7.541.535	14,1	99,2
8.	SARAJEVO osiguranje	4.627.264	10,6	3.357.765	6,4	2.669.421	5,0	79,5
9.	Vienna osiguranje D.D.	272.983	0,6	208.780	0,4	189.083	0,4	90,6
10.	Osiguranje "VGT" d.d.	562.607	1,3	69.420	0,1	-	-	-
11.	UNIQA osiguranje d.d.	4.426.584	10,1	4.991.623	9,5	4.883.437	9,1	97,8
12.	Zovko osiguranje d.d.	4.836.468	11,1	-	-	-	-	-
	UKUPNO NEŽIVOTNA OSIGURANJA	28.842.603	66,0	34.404.235	65,8	33.437.624	62,4	97,2
ŽIVOTNA OSIGURANJA								
1.	Adriatic osiguranje d.d.	138.442	0,3	85.227	0,2	70.383	0,1	82,6
2.	Croatia osiguranje d.d.	125.904	0,3	139.633	0,3	156.268	0,3	111,9
3.	Vienna osiguranje D.D.	7.426.388	17,0	8.050.420	15,4	8.801.602	16,4	109,3
4.	UNIQA osiguranje d.d.	6.345.062	14,5	8.437.376	16,1	9.285.091	17,3	110,0
5.	Triglav osiguranje d.d.	816.439	1,9	1.173.771	2,2	1.821.244	3,4	155,2
	UKUPNO ŽIVOTNA OSIGURANJA	14.852.236	34,0	17.886.428	34,2	20.134.588	37,6	112,6
	UKUPNA PREMIJA	43.694.839	100,0	52.290.663	100,0	53.572.212	100,0	102,5

Izvor: Izvještaji filijala društava iz FBiH

U strukturi premije filijala društava za osiguranje sa sjedištem u FBiH, koja je u 2019. godini obračunata na tržištu osiguranja Republike Srpske, neživotna osiguranja su učestvovala sa 62,4%, a životna osiguranja sa 37,6%. Premija neživotnih osiguranja koju su filijale društava za osiguranje sa sjedištem u FBiH obračunale u Republici Srpskoj je manja za 2,8%, dok je premija životnih osiguranja povećana 12,6%, posmatrano u odnosu na 2018. godinu.

2.1.6. Premija obračunata putem zastupnika i brokera u osiguranju

2.1.6.1. Premija obračunata putem zastupnika i brokera u osiguranju na tržištu osiguranja u Republici Srpskoj

U narednoj tabeli daje se pregled premije obračunate putem zastupnika i brokera u osiguranju na tržištu osiguranja u Republici Srpskoj za 2018. i 2019. godinu.

Tabela 14: Premija obračunata putem zastupnika i brokera u osiguranju na tržištu Republike Srpske

(u KM)

R.B.	Subjekti na tržištu	2018.				2019.			
		Obračunata premija putem zastupnika u osiguranju		Obračunata premija putem brokera u osiguranju		Obračunata premija putem zastupnika u osiguranju		Obračunata premija putem brokera u osiguranju	
		Iznos	Učešće u ukupno obračunatoj premiji	Iznos	Učešće u ukupno obračunatoj premiji	Iznos	Učešće u ukupno obračunatoj premiji	Iznos	Učešće u ukupno obračunatoj premiji
1.	DRUŠTVA ZA OSIGURANJE IZ RS	28.183.607	16,2%	6.416.005	3,7%	37.333.507	20,4%	6.363.013	3,5%
1.1.	Neživotna osiguranja	11.437.088	7,4%	6.366.860	4,1%	17.207.285	10,8%	6.269.461	3,9%
1.2.	Životna osiguranja	16.746.519	84,1%	49.145	0,2%	20.126.222	86,4%	93.552	0,4%
2.	FILIJALE DRUŠTAVA IZ FBiH	20.358.342	38,9%	893.268	1,7%	20.243.360	37,8%	572.991	1,1%
2.1.	Neživotna osiguranja	7.171.950	20,8%	882.133	2,6%	6.022.085	18,0%	562.130	1,7%
2.2.	Životna osiguranja	13.186.392	73,7%	11.135	0,1%	14.221.275	70,6%	10.861	0,1%
	UKUPNO	48.541.949	21,5%	7.309.273	3,2%	57.576.867	24,3%	6.936.004	2,9%

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje iz RS i filijala društava iz FBiH

Premija na tržištu osiguranja Republike Srpske u 2019. godini, obračunata putem zastupnika i brokera u osiguranju, iznosila je 64.512.871 KM ili 27,2% ukupno obračunate premije i veća je za 15,5%, u odnosu na prethodnu godinu.

Putem zastupnika u osiguranju obračunata je premija u iznosu 57.576.867 KM ili 24,3% ukupne premije, dok je putem brokera u osiguranju obračunato 6.936.004 KM ili 2,9% ukupne premije.

Premija neživotnih osiguranja u 2019. godini, obračunata putem zastupnika i brokera u osiguranju, iznosila je 30.060.961 KM ili 15,5% premije neživotnih osiguranja i veća je za 16,3%, u odnosu na prethodnu godinu. Putem zastupnika i brokera u osiguranju, obračunato je i 34.451.910 KM ili 79,3% premije životnih osiguranja, a što predstavlja povećanje obračunate premije životnih osiguranja putem ovih kanala prodaje za 14,9%.

U narednoj tabeli dat je pregled premije obračunate putem zastupnika i brokera u osiguranju na tržištu u Republici Srpskoj, po vrstama osiguranja, za 2018. i 2019. godini.

Tabela 15: Premija obračunata putem zastupnika i brokera u osiguranju na tržištu Republike Srpske, po vrstama osiguranja

(u KM)

Vrste osiguranja	2018.				2019.			
	Obračunata premija putem zastupnika u osiguranje		Obračunata premija putem brokera u osiguranju		Obračunata premija putem zastupnika u osiguranje		Obračunata premija putem brokera u osiguranju	
	Iznos	Učešće u ukupno obračunatoj premiji	Iznos	Učešće u ukupno obračunatoj premiji	Iznos	Učešće u ukupno obračunatoj premiji	Iznos	Učešće u ukupno obračunatoj premiji
Osiguranje nezgode	5.398.130	31,6%	3.786.650	22,2%	5.565.533	30,9%	3.874.052	21,5%
Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih vozila	1.412.970	8,8%	736.477	4,6%	1.912.827	10,5%	600.914	3,3%
Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	667.641	8,4%	1.112.924	14,0%	618.175	7,2%	864.139	10,0%
Osiguranje ostalih šteta na imovini	258.529	2,8%	769.820	8,3%	657.647	6,9%	374.903	3,9%
Osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	10.025.983	7,6%	79.954	0,1%	13.351.180	10,1%	103.310	0,1%
Ostalo	845.785	13,8%	763.168	12,6%	1.124.007	16,0%	1.014.273	14,4%
Ukupno neživotna osiguranja	18.609.038	9,9%	7.248.993	3,8%	23.229.370	12,0%	6.831.591	3,5%
Ukupno životna osiguranja	29.932.911	79,2%	60.280	0,2%	34.347.497	79,1%	104.413	0,2%
UKUPNO	48.541.949	21,5%	7.309.273	3,2%	57.576.867	24,3%	6.936.004	2,9%

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS i filijala društava iz FBiH

Najveće učešće obračunate premije putem zastupnika (u ukupno obračunatoj premiji) zabilježeno je u vrstama životnih osiguranja, a najveće učešće obračunate premije putem brokera u osiguranju (u ukupno obračunatoj premiji) zabilježeno je u vrstama osiguranja od nezgode i osiguranja imovine od požara i prirodnih sila.

2.1.6.2. Premija društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj obračunata putem zastupnika i brokera u osiguranju⁷

Premija koju su društva za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj obračunala putem zastupnika i brokera u osiguranju, u periodu od 01.01. do 31.12.2019. godine, iznosila je 57.868.202 KM ili 25,1% ukupno obračunate premije. U odnosu na isti period prethodne godine, premija obračunata putem ovih kanala prodaje bila je veća za 11.692.915 KM ili 25,3%.

U narednoj tabeli dat je pregled premije društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj, obračunate putem zastupnika i brokera u osiguranju, po vrstama osiguranja, za 2018. i 2019. godinu.

⁷ Premija koju su društva za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj obračunala putem zastupnika i brokera u osiguranju uključuje premiju osiguranja obračunatu na tržištu osiguranja Republike Srpske i FBiH

Tabela 16: Premija društava za osiguranje obračunata putem zastupnika i brokera u osiguranju, po vrstama osiguranja

(u KM)

Vrsta osiguranja	2018.				2019.			
	Obračunata premija putem zastupnika		Obračunata premija putem brokera		Obračunata premija putem zastupnika		Obračunata premija putem brokera	
	Iznos	Učešće u ukupno obračunatoj premiji	Iznos	Učešće u ukupno obračunatoj premiji	Iznos	Učešće u ukupno obračunatoj premiji	Iznos	Učešće u ukupno obračunatoj premiji
Osiguranje nezgode	4.407.512	28,5%	3.843.305	24,8%	5.629.146	32,2%	3.883.909	22,2%
Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih vozila	1.085.544	8,7%	578.582	4,7%	1.735.809	11,8%	618.554	4,2%
Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	431.094	6,3%	979.585	14,4%	781.685	10,0%	952.020	12,1%
Osiguranje ostalih šteta na imovini	228.046	2,0%	1.295.211	11,3%	496.477	4,3%	684.551	5,9%
Osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	13.776.893	9,8%	192.117	0,1%	19.932.352	13,5%	141.144	0,1%
Ostalo	865.726	16,9%	973.469	15,6%	1.146.468	16,1%	1.283.834	18,1%
Ukupno neživotna osiguranja	20.794.815	10,8%	7.862.269	4,1%	29.721.937	14,4%	7.564.012	3,7%
Ukupno životna osiguranja	17.469.058	80,3%	49.145	0,2%	20.488.701	83,0%	93.552	0,4%
UKUPNO	38.263.873	17,8%	7.911.414	3,7%	50.210.638	21,8%	7.657.564	3,3%

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje iz RS

Društva za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj su, putem zastupnika u osiguranju, obračunala premiju u iznosu od 50.210.638 KM ili 21,8% ukupne premije, dok su putem brokera u osiguranju obračunala premiju u iznosu od 7.657.564 KM ili 3,3% ukupne premije.

Premija neživotnih osiguranja koju su društva za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj obračunala, u 2019. godini, putem zastupnika i brokera u osiguranju, iznosila je 37.285.949 KM (18,1% premije neživotnih osiguranja) i veća je za 30,1%, u odnosu na prethodnu godinu. Putem zastupnika i brokera u osiguranju, obračunato je 20.582.253 KM ili 83,4% premije životnih osiguranja, a što predstavlja povećanje obračunate premije životnih osiguranja putem ovih kanala prodaje za 17,5% u odnosu na prethodnu godinu.

Najveće učešće obračunate premije putem zastupnika (u ukupno obračunatoj premiji) zabilježeno je u vrstama životnih osiguranja, a najveće učešće obračunate premije putem brokera u osiguranju (u ukupno obračunatoj premiji) zabilježeno je u vrstama osiguranja od nezgode i osiguranja imovine od požara i prirodnih sila.

2.2. Bilansna struktura

Na osnovu dostavljenih revidiranih finansijskih izvještaja društava za osiguranje za 2019. godinu, u ovom poglavlju se daje uporedni prikaz i analiza osnovnih bilansnih pozicija za 2018. i 2019. godinu.

2.2.1. Bilans stanja

Vrijednost poslovne aktive i pasive društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj, sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, iznosila je 506.967.688 KM i u odnosu na stanje na dan 31.12.2018. godine bila je veća za 7,1%.

Skraćena šema aktive zbirnog bilansa stanja društava za osiguranje za 2018. i 2019. godinu, data je u sljedećoj tabeli.

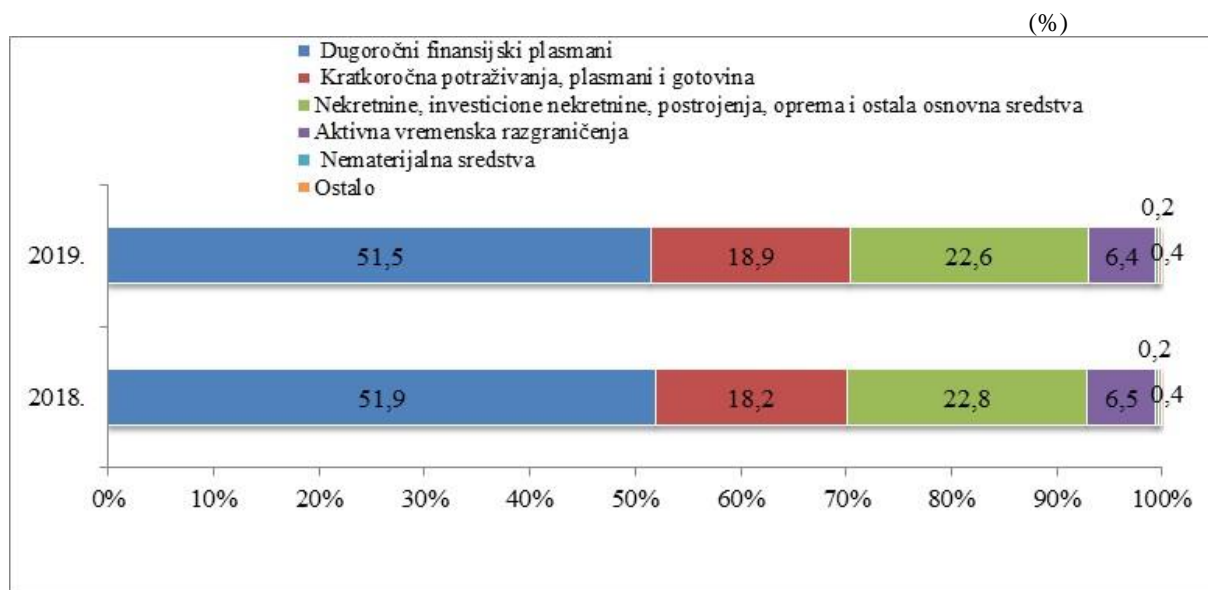
Tabela 17: Aktiva – ukupno za sva društva za osiguranje iz RS

A K T I V A	(uKM)				
	31.12.2018. godina		31.12.2019. godina		Indeks 2019/18
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	
A. STALNA IMOVINA(I+II+III+IV)	354.843.466	74,9%	376.582.601	74,3%	106,1
I Nematerijalna sredstva	1.089.558	0,2%	1.009.550	0,2%	92,7
II Nekretnine, investicione nekretnine, postrojenja, oprema i ostala osnovna sredstva (1+2+3)	107.941.102	22,8%	114.385.260	22,6%	106,0
1. Zemljište, građevinski objekti, postrojenja i oprema	45.806.714	9,7%	42.909.396	8,5%	93,7
2. Investicione nekretnine	58.104.373	12,3%	65.897.705	13,0%	113,4
3. Osnovna sredstva u pripremi i ostala osnovna sredstva	4.030.015	0,9%	5.578.159	1,1%	138,4
III Dugoročni finansijski plasmani (1+2)	245.812.806	51,9%	261.130.950	51,5%	106,2
1. Učešće u kapitalu zavisnih, pridruženih i ostalih pravnih lica	3.724.396	0,8%	4.422.212	0,9%	118,7
2. Dugoročni finansijski plasmani matičnim, zavisnim i ostalim povezanim pravnim licima, dugoročni finansijski plasmani u zemlji i inostranstvu, finansijska sredstva koja se drže do roka dospeljeća, finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i ostali dugoročni finansijski plasmani	242.088.410	51,1%	256.708.738	50,6%	106,0
IV Odložena poreska sredstva			56.841	0,0%	
B. TEKUĆA IMOVINA (I+II+III+IV)	118.696.093	25,1%	130.385.087	25,7%	109,8
I Zalihe, stalna sredstva i sredstva obustavljenog poslovanja namijenjena prodaji	1.323.029	0,3%	1.506.154	0,3%	113,8
II Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina	86.215.918	18,2%	96.043.492	18,9%	111,4
1. Potraživanja po osnovu premije, učešća u naknadi šteta i ostali kupci	12.882.165	2,7%	13.333.526	2,6%	103,5
2. Potraživanja iz specifičnih poslova i druga potraživanja	7.074.460	1,5%	8.569.603	1,7%	121,1
3. Kratkoročni finansijski plasmani	41.699.207	8,8%	38.498.288	7,6%	92,3
4. Gotovina	24.560.087	5,2%	35.642.075	7,0%	145,1
III Aktivna vremenska razgraničenja	30.823.296	6,5%	32.580.365	6,4%	105,7
IV - Odložena poreska sredstva	333.851	0,1%	255.076	0,1%	76,4
POSLOVNA AKTIVA (A+B)	473.539.559	100,0%	506.967.688	100,0%	107,1
VANBILANSNA AKTIVA	3.811.929		4.729.089		124,1
UKUPNA AKTIVA	477.351.488		511.696.777		107,2

Izvor: Bilansi stanja društava za osiguranje iz RS

U narednom grafičkom prikazu predstavljena je struktura poslovne aktive za 2018. i 2019. godinu.

Grafikon 5: Struktura poslovne aktive društava za osiguranje iz RS

Izvor: Bilansi stanja društava za osiguranje iz RS

U strukturi poslovne aktive, sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, stalna imovina je učestvovala sa 74,3%, a tekuća imovina sa 25,7%.

U odnosu na stanje na dan 31.12.2018. godine, stalna imovina je povećana za 6,1%, a u okviru koje je povećan iznos na poziciji nekretnine, investicione nekretnine, postrojenja, oprema i ostala osnovna sredstva za 6,0% i iznos na poziciji dugoročni finansijski plasmani za 6,2%. Na rast iznosa iskazanog na poziciji nekretnine, investicione nekretnine, postrojenja, oprema i ostala osnovna sredstva uticalo je povećanje iznosa na stavkama investicione nekretnine i osnovna sredstva u pripremi i ostala osnovna sredstva, pri čemu je samo porast iznosa investicionih nekretnina bio nominalno značajniji. U okviru ove pozicije zabilježeno je smanjenje iskazanog iznosa na stavci zemljište, građevinski objekti, postrojenja i oprema (6,3%). Promjene u iznosima iskazanim na poziciji nekretnine, investicione nekretnine, postrojenja, oprema i ostala osnovna sredstva proizašle su dijelom iz reklasifikacije građevinskih objekata i nekretnina koje su služile za obavljanje djelatnosti u investicione nekretnine, a dijelom su vezane za nova ulaganja u investicione nekretnine, te ažuriranje procjena vrijednosti nekretnina. U okviru dugoročnih finansijskih plasmana povećano je učešće u kapitalu zavisnih, pridruženih i ostalih pravnih lica za 18,7% zbog ulaganja dva društva za osiguranje u povezano pravno lice. Na povećanje dugoročnih finansijskih plasmana matičnim, zavisnim i ostalim povezanim pravnim licima materijalno značajniji uticaj je imalo ulaganje tri društva za osiguranje u povezano pravno lice, dok povećanje ulaganja u finansijska sredstva koja se drže do roka dospijeca i u finansijska sredstva raspoloživa za prodaju proizilazi iz povećanja iznosa uložених sredstava za pokriće tehničkih rezervi i minimalnog garantnog fonda u hartije od vrijednosti. Smanjenje na poziciji nematerijalna sredstva za 7,3%, nema materijalnu značajnost, jer učešće iznosa iskazanog na ovoj poziciji, u okviru stalne imovine, je tek 0,2%.

Tekuća imovina se povećala za 9,8%, u okviru koje je zabilježeno povećanje na pozicijama zalihe, stalna sredstva i sredstva obustavljenog poslovanja namijenjena prodaji za 13,8%, kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina za 11,4% i aktivna vremenska razgraničenja za 5,7%. Učešće iznosa iskazanog na stavkama zaliha, stalnih sredstava i sredstava obustavljenog poslovanja namijenjenih prodaji, u iznosu poslovne aktive, je tek 0,3%, tako da povećanje od 13,8% nije imalo materijalnu značajnost. U okviru kratkoročnih potraživanja plasmana i gotovine povećala su se potraživanja po osnovu premije, učešća u naknadi šteta i ostali kupci za 3,5%, potraživanja iz specifičnih poslova i druga potraživanja za 21,1% i gotovine za 45,1%. Na povećanje iznosa potraživanja po osnovu premije, učešća u naknadi šteta i ostali kupci uticalo je povećanje potraživanja po osnovu premije neživotnih osiguranja (6,6%).

Povećanje iznosa iskazanog u okviru stavke potraživanja iz specifičnih poslova i druga potraživanja proizilazi iz promjene iznosa iskazanih u okviru stavke druga potraživanja kod pojedinačnih društava za osiguranje. Iskazano povećanje iznosa gotovine je povezano za nezavršene procese ulaganja sredstava do kraja obračunskog perioda. Smanjenje iznosa kratkoročnih finansijskih plasmana za 7,7% je povezano sa iskazanim povećanjima iznosa dugoročnih finansijskih sredstava i investicionih nekretnina. Promjene iznosa na stavkama aktivnih vremenskih razgraničenja kod pojedinačnih društava za osiguranje rezultiralo je povećanjem ukupnog iznosa aktivnih vremenskih razgraničenja za 5,7%, a vezano je za promjene iznosa na stavkama razgraničenih troškova pribave, te učešća reosiguravača u rezervama za štete. Smanjenje iznosa odloženih poreskih sredstava za 23,6% nema materijalnu značajnost, jer je učešće iznosa iskazanog na ovoj poziciji u poslovnoj aktivi bilo tek 0,1%.

Vanbilansna aktiva, odnosno pasiva, je povećana za 24,1% godine, a na šta je uticalo povećanje potencijalnih obaveza po osnovu datih garancija za obezbjeđenje izvršenja obaveza trećih lica i iznosa hipoteke na nepokretnu imovinu kod jednog društva za osiguranje. Dio iznosa iskazanog u okviru ove pozicije odnosi se na državnu imovinu (građevinske objekte koje koristi društvo za osiguranje Wiener osiguranje a.d) i na otpisana potraživanja jednog društva za osiguranje.

Skraćena šema pasive zbirnog bilansa stanja društava za osiguranje za 2018. i 2019. godinu, data je u sljedećoj tabeli.

Tabela 18: Pasiva –ukupno za sva društva za osiguranje iz RS

(u KM)

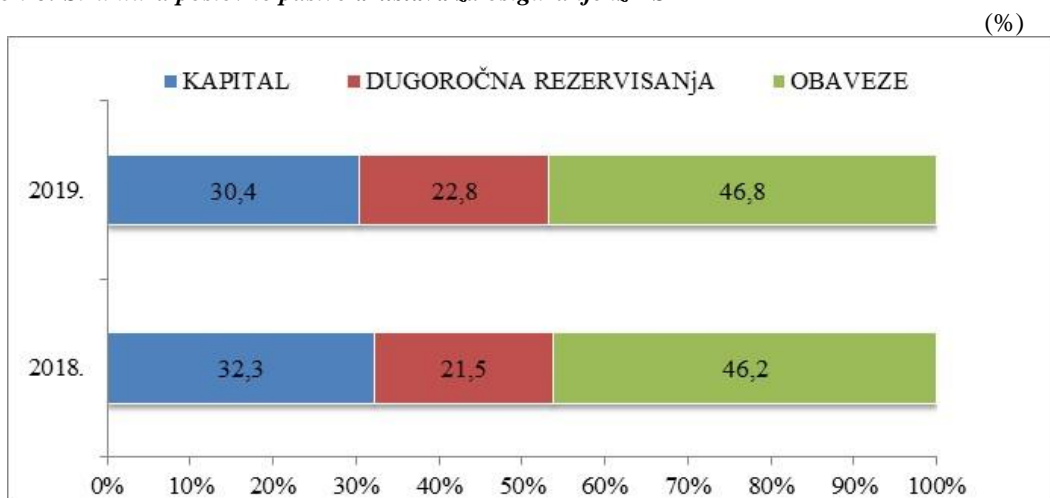
PASIVA	31.12.2018. godina		31.12.2019. godina		Indeks 2019/18
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	
A. KAPITAL	152.741.155	32,3%	153.930.844	30,4%	100,8
1. Osnovni kapital	106.820.292	22,6%	103.655.891	20,4%	97,0
2. Emisiona premija	6.251.900	1,3%	5.838.218	1,2%	93,4
3. Emisioni gubitak	4.045.946	0,9%	4.045.946	0,8%	100,0
4. Rezerve iz dobitka	6.507.655	1,4%	5.884.248	1,2%	90,4
5. Revalorizacione rezerve	3.089.358	0,7%	3.659.077	0,7%	118,4
6. Nerealizovani dobitci po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	6.002.917	1,3%	6.333.344	1,2%	105,5
7. Nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	2.310.034	0,5%	1.205.885	0,2%	52,2
8. Neraspoređeni dobitak (9+10)	43.679.928	9,2%	45.436.087	9,0%	104,0

PASIVA	31.12.2018. godina		31.12.2019. godina		Indeks 2019/18
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	
9. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	10.997.693	2,3%	15.043.847	3,0%	136,8
10. Neraspoređeni dobitak tekuće godine	32.682.235	6,9%	30.392.240	6,0%	93,0
11. Gubitak do visine kapitala (12+13)	13.254.915	2,8%	11.624.190	2,3%	87,7
12. Gubitak ranijih godina	9.432.585	2,0%	6.865.833	1,4%	72,8
13. Gubitak tekuće godine	3.822.330	0,8%	4.758.357	0,9%	124,5
B. DUGOROČNA REZERVISANJA	101.579.624	21,5%	115.652.655	22,8%	113,9
V. OBAVEZE (1+2)	219.218.780	46,2%	237.384.189	46,8%	108,3
1. Dugoročne obaveze	2.292.846	0,5%	4.091.192	0,8%	178,4
2. Kratkoročne obaveze i PVR	216.925.934	45,8%	233.292.997	46,0%	107,5
2.1. Prenosna premija ŽO	5.692.266	1,2%	6.523.662	1,3%	114,6
2.2. Prenosna premija NŽO	108.647.422	22,9%	118.832.112	23,4%	109,4
2.3. Rezervisane štete ŽO	912.316	0,2%	1.075.927	0,2%	117,9
2.4. Rezervisane štete NŽO	72.900.962	15,4%	76.062.118	15,0%	104,3
2.5. Druga pasivna vremenska razgraničenja	4.216.467	0,9%	4.714.813	0,9%	111,8
2.6. Ostale kratkoročne obaveze	24.556.501	5,2%	26.084.365	5,1%	106,2
G. POSLOVNA PASIVA (A+B+V)	473.539.559	100,0%	506.967.688	100,0%	107,1
D. VANBILANSNA PASIVA	3.811.929		4.729.089		124,1
Đ. UKUPNA PASIVA	477.351.488		511.696.777		107,2

Izvor: Bilansi stanja društava za osiguranje iz RS

U narednom grafičkom prikazu predstavljena je struktura poslovne pasive za 2018. i 2019. godinu.

Grafikon 6: Struktura poslovne pasive društava za osiguranje iz RS

Izvor: Bilansi stanja društava za osiguranje iz RS

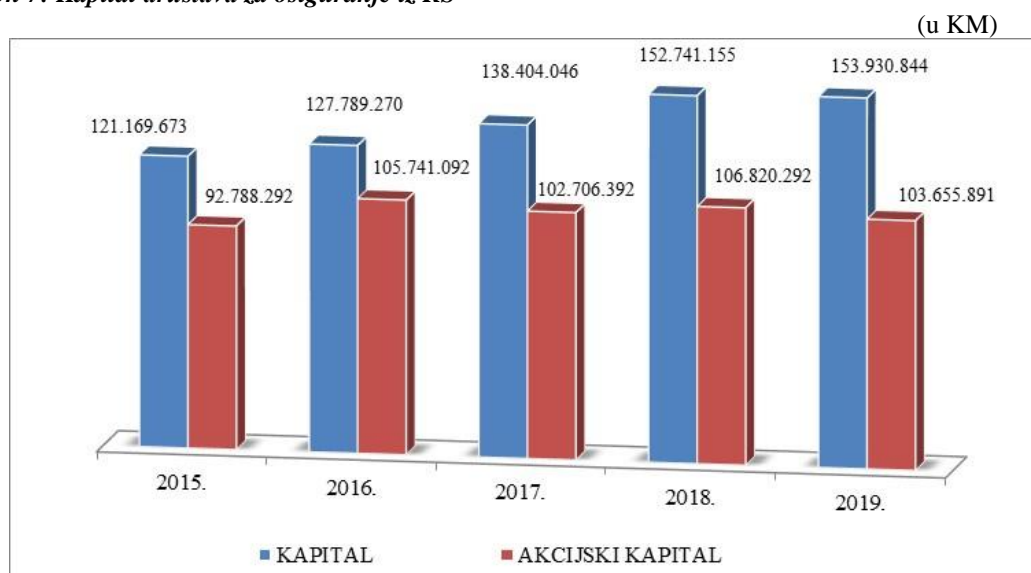
U strukturi poslovne pasive, sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, kapital je učestvovao sa 30,4%, dugoročna rezervisanja sa 22,8% i obaveze sa 46,8%, pri čemu su tehničke rezerve (prenosna premija i rezervisane štete) činile 85,3% ukupnih obaveza.

U strukturi poslovne pasive, iznosi prenosne premije i rezervisanih šteta životnih i neživotnih osiguranja učestvovali su sa 39,9%, matematičke rezerve i rezervisanja za učešće u dobitku kod životnih osiguranja sa 22,5% i kapitala sa 30,4%, odnosno iznosi iskazani na ovim pozicijama učestvovali su ukupno sa 92,8% u poslovnoj pasivi. Iznosi iskazani na ovim pozicijama i njihov međusobni odnos bio je u skladu sa osnovnom djelatnošću i strukturom portfelja društava za osiguranje.

U odnosu na stanje na dan 31.12.2018. godine, kapital je povećan za 0,8%, u odnosu na prethodnu godinu, a u okviru kojeg su povećani iznosi na stavkama revalorizacione rezerve (18,4%), nerealizovani dobitci po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju (5,5%), neraspoređeni dobitak (4,0%). U okviru pozicije kapital, smanjeni su iznosi na stavkama osnovni kapital (3,0%), emisiona premija (6,6%), rezerve iz dobitka (9,6%), nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju (47,8%) i gubitak do visine kapitala (12,3%). Smanjenje iznosa na stavkama osnovni kapital i rezerve iz dobitka povezano je sa odlukom jednog društva za osiguranje za pokriće dijela gubitka iz ranijih godina, dok smanjenje iznosa emisione premije proizilazi iz smanjenja emisione premije po osnovu izvršene dokapitalizacije u 2018. godini kod drugog društva za osiguranje. Promjene iznosa na stavkama nerealizovani dobitci po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju i nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju povezano je sa vrednovanjima koja proizilaze iz Međunarodnog računovodstvenog standarda 39 - Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje. Na stavki emisioni gubitak nije bilo promjena iznosa.

U nastavku se daje pregled kretanja kapitala za period 2015 - 2019. godina.

Grafikon 7: Kapital društava za osiguranje iz RS

Izvor: Bilansi stanja društava za osiguranje iz RS

Na poziciji dugoročna rezervisanja zabilježen je porast od 13,9%, u okviru koje je povećan iznos matematičke rezerve za 14,6% i rezerve za učešće u dobitku životnih osiguranja za 10,3%. Iznos matematičke rezerve i rezervisanja za učešće u dobitku životnih osiguranja činili su 98,5% iskazanog iznosa dugoročnih rezervisanja. Povećanje iznosa matematičke rezerve i rezervisanja za učešće u dobitku životnih osiguranja rezultat je sazrijevanja portfelja i rasta obračunate premije životnih osiguranja, te predstavlja nastavak pozitivnog trenda.

Ukupne obaveze povećane su za 8,3%, a u okviru kojih su povećane dugoročne obaveze za 78,4%, kratkoročne obaveze i pasivna vremenska razgraničenja za 7,5%. Učešće dugoročnih obaveza u poslovnoj pasivi je tek 0,8%, pa iskazano procentualno povećanje nema materijalnu značajnost sa stanovišta povećanja nivoa zaduženosti sektora osiguranja, a

povezano je sa povećanjem dugoročnih obaveza kod dva društva za osiguranje po osnovu zakupa i po osnovu dugoročnih kredita.

Iznosi prenosne premije i rezervisanih šteta životnih i neživotnih osiguranja učestvovali su sa 86,8%, dok su obaveze po osnovu šteta i ugovorenih iznosa činile tek 0,3% ukupnog iznosa kratkoročnih obaveza i pasivnih vremenskih razgraničenja. Druga pasivna vremenska razgraničenja su povećana za 11,8% u okviru kojih je povećan iznos rezervisanja za udjele u štetama po osnovu saosiguranja, reosiguranja i retrocesija, a vezano je za realizaciju zaključenih ugovora o reosiguranju. Na povećanje ostalih kratkoročnih obaveza uticalo je povećanje obaveza za premiju reosiguranja u inostranstvu, te obaveza po osnovu dividende.

2.2.2. Bilans uspjeha

Skraćena šema zbirnog bilansa uspjeha društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj, za 2018. i 2019. godinu, data je u sljedećoj tabeli.

Tabela 19: Bilans uspjeha – ukupno za sva društva za osiguranje iz RS

(u KM)

POZICIJA	2018.	Udio	2019.	Udio	Indeks 2019/18
	Iznos		Iznos		
A. POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
I - Poslovni prihodi (1+2+3+4+5+6)	230.414.464	92,9%	240.131.198	92,8%	104,2
1. Prihodi od premije i provizije osiguranja, saosiguranja, reosiguranja i retrocesija životnih osiguranja	22.250.455		24.830.919		111,6
2. Prihodi od premije i provizije osiguranja, saosiguranja, reosiguranja i retrocesija neživotnih osiguranja	187.154.224		196.480.292		105,0
3. Prihodi po osnovu učešća saosiguranja i reosiguranja i retrocesija u naknadi šteta neživotnih osiguranja	6.860.268		4.215.794		61,5
4. Prihodi od ukidanja i smanjenja rezervisanja neživotnih osiguranja	2.647.752		3.022.843		114,2
5. Prihodi od povrata poreskih i drugih dažbina i prihodi od premija, subvencija, dotacija, donacija i sl.	121.342		211.666		174,4
6. Drugi poslovni prihodi	11.380.423		11.369.684		99,9
II - Poslovni rashodi (1+2)	205.854.113	95,6%	217.468.824	95,3%	105,6
1. Funkcionalni rashodi (1.1 +1.2 +1.3)	123.336.778		121.855.105		98,8
1.1. Rashodi za dugoročna rezervisanja i funkcionalne doprinose	16.299.130		17.576.981		107,8
1.2. Naknade šteta, ugovorenih iznosa i premija saosiguranja i reosiguranja	8.702.749		9.173.464		105,4
1.3. Naknade šteta i ostale naknade neživotnih osiguranja	98.334.899		95.104.660		96,7
2. Troškovi sprovođenja osiguranja	82.517.335		95.613.719		115,9
III - Poslovni dobitak/gubitak (I-II)	24.560.351		22.662.374		92,3
B. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
I - Finansijski prihodi	10.683.309	4,3%	11.036.142	4,3%	103,3
II - Finansijski rashodi	596.160	0,3%	615.540	0,3%	103,3
III - Finansijski dobitak/gubitak (I-II)	10.087.149		10.420.602		103,3
AB - Dobitak/gubitak redovne aktivnosti (AIII+BIII)	34.647.500		33.082.976		95,5
V. OSTALI PRIHODI I RASHODI					
I - Ostali prihodi	5.924.250	2,4%	3.876.452	1,5%	65,4
II - Ostali rashodi	6.071.787	2,8%	6.375.361	2,8%	105,0
III - Dobitak/gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda (I-II)	-147.537		-2.498.909		1693,8
G. PRIHODI I RASHODI OD USKLADIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE					
I - Prihodi od usklađivanja vrijednosti imovine	572.105	0,2%	2.621.718	1,0%	458,3
II - Rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine	2.300.711	1,1%	3.005.819	1,3%	130,6

P O Z I C I J A	2018.	Udio	2019.	Udio	Indeks 2019/18
	Iznos		Iznos		
III - Dobitak/gubitak po osnovu usklađivanja vrijednosti imovine (I-II)	-1.728.606		-384.101		22,2
D. PRIHODI PO OSNOVU PROMJENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I ISPRAVKE GREŠAKA IZ RANIJIH GODINA	56.712	0,0%	112.506	0,0%	198,4
D I- RASHODI PO OSNOVU PROMJENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I ISPRAVKE GREŠAKA IZ RANIJIH GODINA	202.536	0,1%	389.660	0,2%	192,4
Đ. DOBITAK /GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA (AB+VIII+GIII+D-DI)	32.625.533		29.922.812		91,7
E. TEKUĆI I ODLOŽENI POREZ NA DOBIT - Poreski rashodi perioda	3.786.300		3.767.460		99,5
Ž - ODLOŽENI PORESKI RASHODI PERIODA	9.361	0,0%	78.253	0,0%	835,9
Ž I - ODLOŽENI PORESKI PRIHODI PERIODA	695		72.232	0,0%	10393,1
Z. NETO DOBITAK /NETO GUBITAK PERIODA (Đ-E-Ž+ŽI)=(Z I-Z 2)	28.830.567		26.149.331		90,7
1. Neto dobitak tekuće godine	32.662.615		30.917.406		94,7
2. Neto gubitak tekuće godine	3.832.048		4.768.075		124,4
I. OSTALI DOBICI I GUBICI U PERIODU					
I - Dobici utvrđeni direktno u kapitalu	297.077	0,1%	981.130	0,4%	330,3
II - Gubici utvrđeni direktno u kapitalu	346.588	0,2%	167.533	0,1%	48,3
III - Porez na dobitak koji se odnosi na ostale dobitke i gubitke	9.660	0,0%	66.232	0,0%	685,6
J. UKUPAN NETO REZULTAT U OBRAČUNSKOM PERIODU (Z+II-III±III)	28.771.396		26.896.696		93,5
K. UKUPNI PRIHODI I DOBICI (AI+BI+VI+GI+D+ŽI+II)					
L. UKUPNI RASHODI I GUBICI (AII+BII+VII+GII+DI+III±III+Ž)	215.390.916	100,0%	228.167.222	100,0%	105,9
Lj. UKUPAN BRUTO REZULTAT U OBRAČUNSKOM PERIODU (K-L)	32.557.696		30.664.156		94,2
M. TEKUĆI I ODLOŽENI POREZ NA DOBIT (E)	3.786.300		3.767.460		99,5
N. UKUPAN NETO REZULTAT U OBRAČUNSKOM PERIODU (Lj-M)=J	28.771.396		26.896.696		93,5

Izvori: Bilans uspjeha društava za osiguranje iz RS

Ukupni prihodi, uključujući i dobitke utvrđene direktno u kapitalu, u 2019. godini, iznosili su 258.831.378 KM i bili su veći, u odnosu na 2018. godinu, za 4,4%.

Poslovni prihodi činili su 92,8% ukupnih prihoda, iznosili su 240.131.198 KM i bili su veći za 4,2%. U okviru poslovnih prihoda došlo je do povećanja prihoda od premije i provizije osiguranja, saosiguranja, reosiguranja i retrocesija životnih osiguranja za 11,6% i neživotnih osiguranja za 5,0%, na šta je uticaj imalo povećanje obračunate premije. Nivo realizacije osiguranih slučajeva i posljedice promjene u iznosima rezervisanja po tom osnovu kod pojedinačnih društava za osiguranje rezultirale su povećanjem iznosa prihoda od ukidanja i smanjenja rezervisanja neživotnih osiguranja za 14,2%. Prihodi od povrata poreskih i drugih dadžbina i prihodi od premija, subvencija, dotacija, donacija i sl. povećani su za 74,4%, ali učešće ovih prihoda je tek 0,1% u poslovnim приходima. U okviru poslovnih prihoda smanjenje je zabilježeno kod prihoda po osnovu učešća saosiguranja i reosiguranja i retrocesija u naknadi šteta neživotnih osiguranja za 38,5%, a vezano je za realizaciju zaključenih ugovora o reosiguranju, dok su se drugi poslovni prihodi neznatno smanjili (0,1%).

Finansijski prihodi činili su 4,3% ukupnih prihoda i bili su veći za 3,3%. Ostali prihodi su učestvovali sa 1,5% u ukupnim prihodima, i bili su manji za 34,6% zbog manjeg iznosa naplate otpisanih potraživanja u odnosu na prethodnu godinu.

Prihodi od usklađivanja vrijednosti imovine porasli su za 4,6 puta i uglavnom se odnose na prihode od usklađivanja vrijednosti nematerijalnih sredstava, nekretnina postrojenja, opreme i investicionih nekretnina, kod tri društva za osiguranje, te prihoda od usklađivanja vrijednosti dugoročnih finansijskih plasmana i finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju kod jednog društva za osiguranje.

Prihodi po osnovu promjene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih godina su povećani za 98,4%, međutim zbog niskog učešća u ukupnim prihodima njihov uticaj na ukupan rezultat nije imao materijalnu značajnost.

Dobici utvrđeni direktno u kapitalu uglavnom proizilaze iz dobitaka po osnovu promjene fer vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju kod tri društva za osiguranje.

Ukupni rashodi, uključujući i gubitke utvrđene direktno u kapitalu, iznosili su 228.167.222 KM i bili su veći za 5,9%.

Poslovni rashodi činili su 95,3% ukupnih rashoda, iznosili su 217.468.824 KM. U strukturi poslovnih rashoda, funkcionalni rashodi su učestvovali sa 56,0% i manji su za 1,2% u odnosu na isti period prethodne godine. U okviru funkcionalnih rashoda smanjile su se naknade šteta i ostale naknade neživotnih osiguranja za 3,3%. S druge strane, povećan je iznos rashoda za dugoročna rezervisanja i funkcionalne doprinose za 7,8% i naknade šteta, ugovorenih iznosa i premija saosiguranja i reosiguranja životnih osiguranja za 5,4%. Troškovi sprovođenja osiguranja učestvovali su sa 44,0% u poslovnim rashodima i povećani su za 15,9%, a čine ih troškovi amortizacije i rezervisanja (4,3%) troškovi materijala, energije, usluga i nematerijalni troškovi (64,1%) i troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi (31,6%).

Finansijski rashodi učestvovali su u ukupnim rashodima sa 0,3%, ostali rashodi sa 2,8%, rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine sa 1,3%, rashodi po osnovu promjene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih godina sa 0,2% i gubici utvrđeni direktno u kapitalu sa 0,1%. Zbog malog učešća u ukupnim rashodima, promjene na pozicijama navedenih rashoda nisu imali materijalno značajan uticaj na ukupan neto rezultat, bez obzira na njihovu relativnu promjenu.

Poslovni dobitak iznosio je 22.662.374 KM i bio je manji za 7,7%, dok je dobitak iz redovne aktivnosti (kada se uključe finansijski prihodi i rashodi) iznosio 33.082.976 KM i bio je manji za 4,5%.

Neto rezultat perioda je dobitak u iznosu od 26.149.331 KM. Dvanaest društava za osiguranje je iskazalo neto dobitak u iznosu od 30.917.406 KM, dok su tri društva iskazala neto gubitak u iznosu od 4.768.075 KM. Ukupan neto rezultat u obračunskom periodu na nivou sektora, dobijen kao razlika ukupnih prihoda i dobitaka utvrđenih direktno u kapitalu, sa jedne strane, i ukupnih rashoda, gubitaka utvrđenih direktno u kapitalu i tekućeg i odloženog poreza na dobit, sa druge strane, bio je dobitak u iznosu od 26.896.696 KM.

2.2.3. Konsolidovani finansijski izvještaji

Od ukupno 15 društava za osiguranje, sedam društava za osiguranje vrše direktnu ili indirektnu kontrolu nad jednim ili više pravnih lica ili ostvaruju značajan uticaj nad drugim pravnim licima, te su u skladu sa članom 19. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 94/15) obavezni da sastavljaju konsolidovane finansijske izvještaje povezanih pravnih lica koji čine jednu ekonomsku cjelinu.

U skladu sa prethodno navedenim, društva za osiguranje su sastavila i dostavila Agenciji nerevidirane konsolidovane finansijske izvještaje. Šest društava za osiguranje je, u konsolidovanim finansijskim izvještajima, iskazalo dobitak u iznosu od 17.988.112 KM, dok je jedno društvo za osiguranje iskazalo gubitak u iznosu od 1.866.429 KM. Ukupan neto rezultat perioda za ova društva za osiguranje, iskazan u nerevidiranim konsolidovanim finansijskim izvještajima, bio je pozitivan i iznosio 16.121.683 KM.

Neto rezultat iskazan u pojedinačnim revidiranim finansijskim izvještajima ovih društava za osiguranje je dobitak u iznosu od 16.150.147 KM i bio je veći za 28.464 KM od dobitka iskazanog u nerevidiranim konsolidovanim finansijskim izvještajima.

2.3. Finansijski i tehnički pokazatelji

2.3.1. Ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala

Društva za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj obavezna su da kontinuirano održavaju visinu kapitala, koja je adekvatna obimu i vrstama poslova osiguranja koje obavljaju, odnosno rizicima kojima su izložena u obavljanju poslova osiguranja.

Adekvatnost kapitala društva za osiguranje mjeri se u smislu ispunjavanja propisanih zahtjeva, odnosno raspoloživi kapital društva za osiguranje mora biti najmanje jednak graničnoj vrijednosti adekvatnosti raspoloživog kapitala⁸, dok bazični kapital mora biti najmanje jednak iznosu garantnog fonda⁹. Kompozitna društva za osiguranje moraju odvojeno iskazivati ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala za životna i neživotna osiguranja.

Tabela 20: Ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala

R.B.	Opis	(u KM)			
		2018.		2019.	
		Neživotna osiguranja	Životna osiguranja	Neživotna osiguranja	Životna osiguranja
1.	Bazični kapital	96.176.536	15.585.352	97.424.170	15.857.171
2.	Garantni fond	62.000.000	9.000.000	65.000.000	9.000.000
3.	Više/manje bazičnog kapitala (1-2)	34.176.536	6.585.352	32.424.170	6.857.171
4.	Raspoloživi kapital	88.868.006	11.973.692	84.667.654	12.262.122

⁸ Granična vrijednost adekvatnosti raspoloživog kapitala je iznos margine solventnosti ili minimalno propisani iznos akcionarskog kapitala za društva za osiguranje, a u zavisnosti koji je od ova dva iznosa veći.

⁹ Garantni fond odgovara iznosu 1/3 margine solventnosti ili minimalno propisanom iznosu akcionarskog kapitala za društva za osiguranje, a u zavisnosti koji je od ova dva iznosa veći.

R.B.	Opis	2018.		2019.	
		Neživotna osiguranja	Životna osiguranja	Neživotna osiguranja	Životna osiguranja
5.	Granična vrijednost adekvatnosti raspoloživog kapitala	62.000.000	9.837.938	65.234.093	10.315.413
6.	Više/manje raspoloživog kapitala (4-5)	26.868.006	2.135.754	19.433.561	1.946.709

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS

Ukupan bazični kapital svih društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj, sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, koji uključuje kapital i životnih i neživotnih osiguranja, iznosio je 113.281.341 KM i bio je veći od garantnog fonda za 39.281.341 KM ili 53,1%. Bazični kapital za neživotna osiguranja bio je veći od garantnog fonda za 49,9%, a za životna osiguranja za 76,2%.

Ukupni raspoloživi kapital svih društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj¹⁰, posmatrano ukupno za životna i neživotna osiguranja, utvrđen u svrhu iskazivanja ispunjavanja zahtjeva adekvatnosti kapitala, iznosio je 96.929.776 KM. Iskazano je više raspoloživog kapitala, u odnosu na graničnu vrijednost adekvatnosti raspoloživog kapitala, u iznosu od 21.380.270 KM (28,3%), od čega 19.433.561 KM (29,8%) više raspoloživog kapitala za neživotna osiguranja, i 1.946.709 KM (18,9%) više za životna osiguranja.

Iako je na nivou sektora osiguranja Republike Srpske obezbijeđeno ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala, dva društva za osiguranje kod neživotnih osiguranja nisu u potpunosti ispunjavala propisane zahtjeve adekvatnosti kapitala. U periodu izrade ovog izvještaja Agencija je izrekla nadzorne mjere koje treba da rezultiraju ispunjavanju zahtjeva adekvatnosti kapitala kod jednog društva za osiguranje, dok je drugo društvo za osiguranje bilo u postupku emisije akcija, kojom će ispuniti propisane zahtjeve.

Nezavisno od ispunjavanja propisanih zahtjeva adekvatnosti kapitala, društva za osiguranje imaju i obavezu da iznos u visini od najmanje 50% minimalno potrebnog garantnog fonda drže u namjenski oročenom depozitu ili hartijama od vrijednosti, čiji je emitent ili garant Bosna i Hercegovina, Republika Srpska ili Centralna banka BiH. Ova sredstva služe za zaštitu interesa osiguranika i korisnika osiguranja, te se ne mogu koristiti u drugu svrhu. Sva društva za osiguranje ispunjavala su ovaj zahtjev, odnosno imala su zahtijevano pokriće u navedenim sredstvima.

2.3.2. Obračun i pokrivenost tehničkih rezervi propisanim oblicima aktive

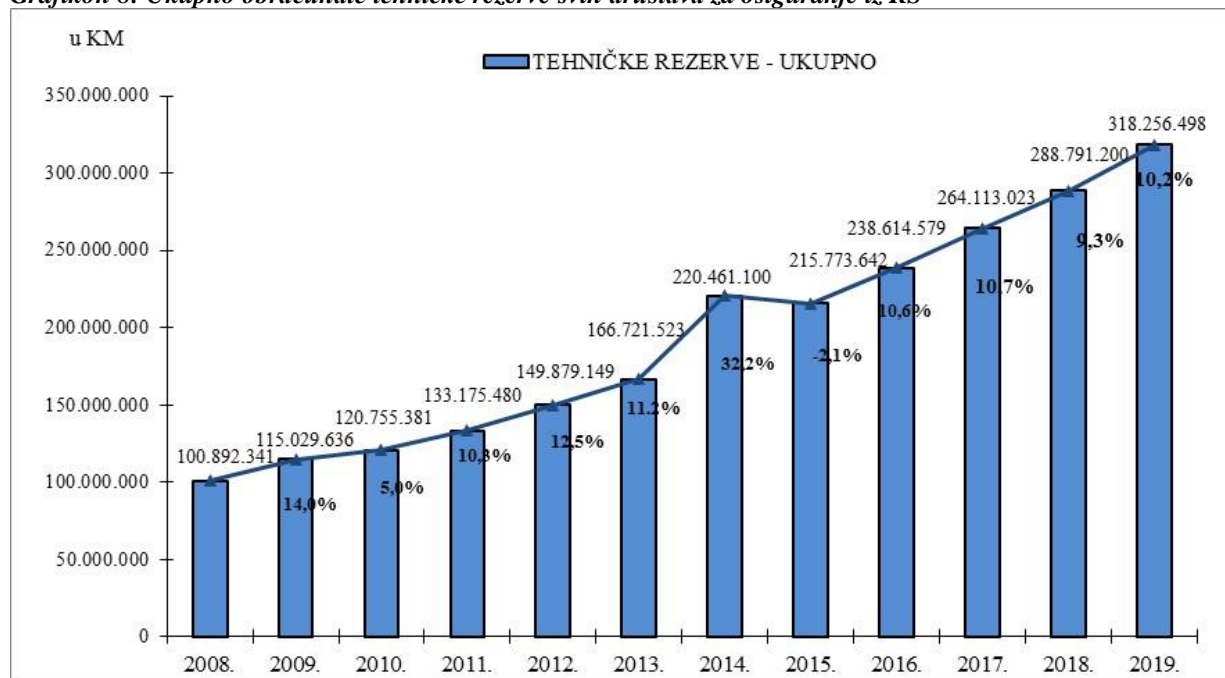
2.3.2.1. Ukupno obračunate tehničke rezerve

Aktuarski zasnovan obračun tehničkih rezervi je bitan preduslov za održavanje solventnosti društava za osiguranje, čime se doprinosi boljoj zaštiti interesa osiguranika i korisnika osiguranja, kao i jačanju povjerenja u djelatnost osiguranja. Pravila obračuna tehničkih rezervi propisana su podzakonskim aktima Agencije, a njihova adekvatna primjena predmet je kontrole, kako ovlašćenih aktuara, tako i Agencije, kroz obavezne izvještaje koje društva za osiguranje dostavljaju periodično i kroz posredni i neposredni nadzor.

¹⁰ Potrebno je naglasiti da se iznos kapitala, utvrđen u svrhu ispunjavanja zahtjeva adekvatnosti kapitala, razlikuje od iznosa kapitala iskazanog u bilansu stanja.

U narednom grafikonu ilustruje se pregled ukupno obračunatih tehničkih rezervi svih društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj, za period 2008 - 2019. godina.

Grafikon 8: Ukupno obračunate tehničke rezerve svih društava za osiguranje iz RS

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS

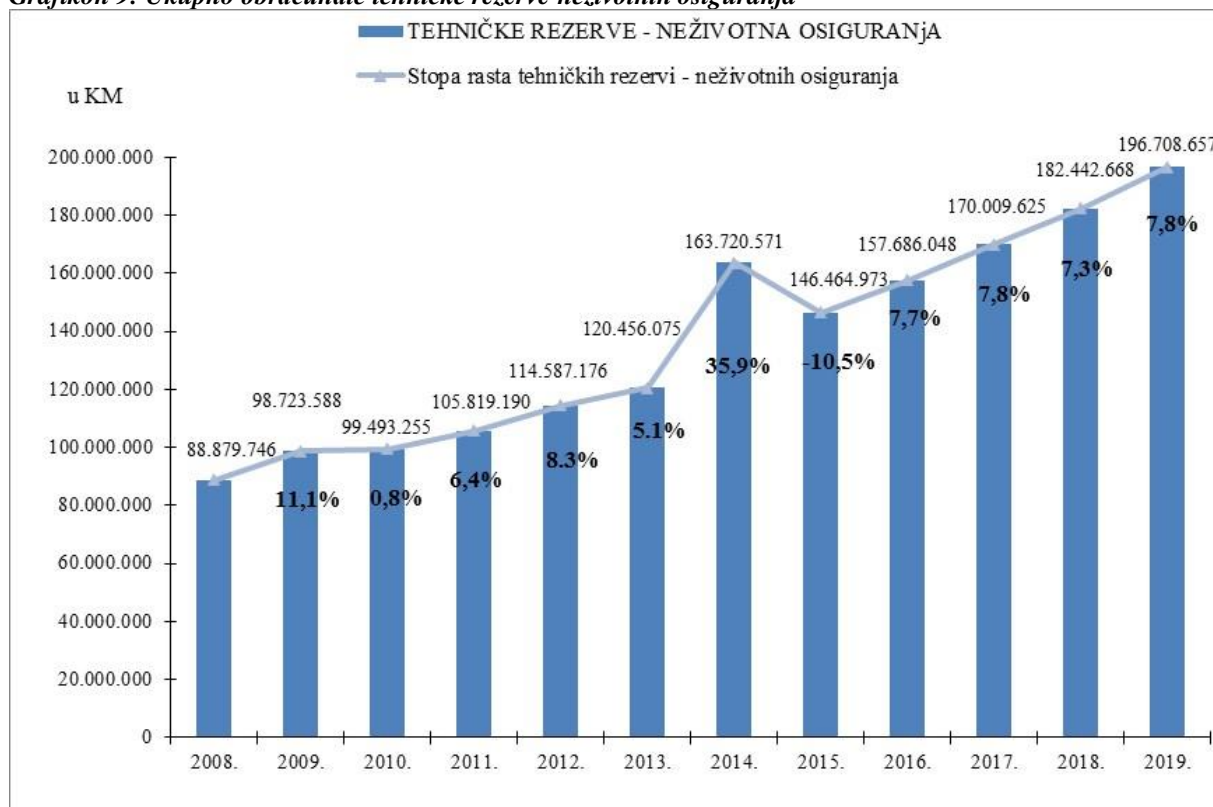
Na dan 31.12.2019. godine, ukupno obračunate tehničke rezerve svih društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj bile su veće za 10,2%, u odnosu na isti dan prethodne godine.

Radi održavanja finansijske sposobnosti izvršavanja obaveza po osnovu isplate odšteta i drugih naknada iz ugovora o osiguranju, društvo za osiguranje je dužno da sredstva za pokriće tehničkih rezervi ulaže u propisane oblike sredstava, uz primjenu principa sigurnosti, profitabilnosti, te vodeći računa o disperziji ulaganja.

S obzirom da se primjenjuju različiti uslovi i ograničenja ulaganja kod životnih i neživotnih osiguranja, u nastavku se daje odvojena analiza ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi.

2.3.2.2. Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi neživotnih osiguranja

Ukupno obračunate tehničke rezerve neživotnih osiguranja, u periodu od 2008. do 2019. godine, prikazane su u narednom grafikonu.

Grafikon 9: Ukupno obračunate tehničke rezerve neživotnih osiguranja

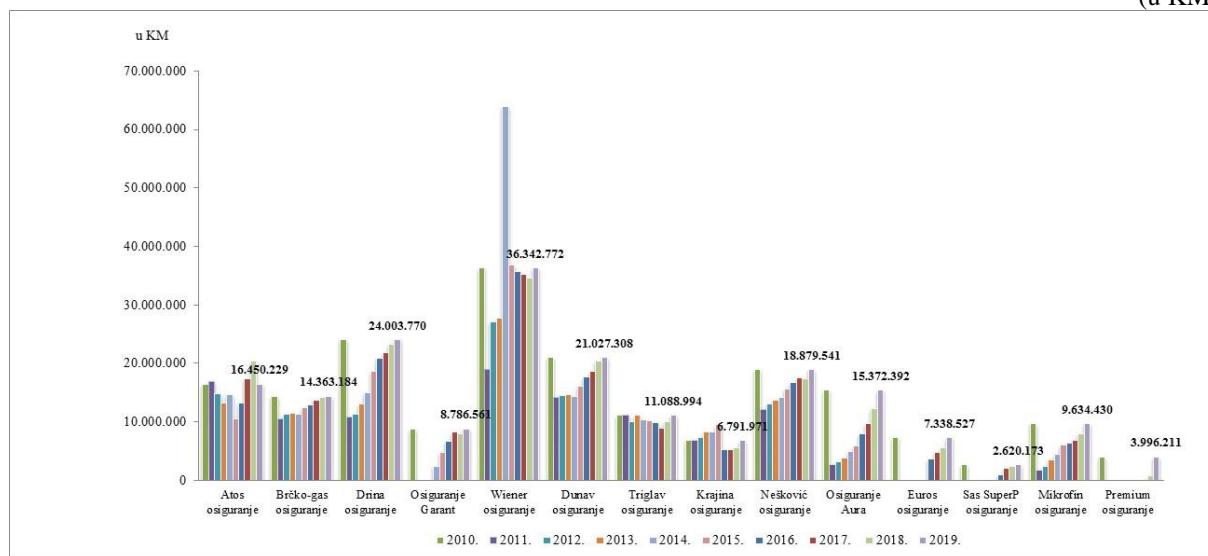
Izvor: Izveštaji društava za osiguranje iz RS

Ukupno obračunate tehničke rezerve neživotnih osiguranja, sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, iznosile su 196.708.657 KM i bile su veće, u odnosu na isti dan prethodne godine, za 7,8%. Povećanje iznosa obračunatih tehničkih rezervi vezano je za povećanje iznosa obračunate premije i realizaciju rizika preuzetih zaključivanjem ugovora o osiguranju.

U narednom grafikonu prikazane su obračunate tehničke rezerve neživotnih osiguranja pojedinačno, po društvima za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj.¹¹

¹¹ U grafikonu nije dat podatak o obračunatim tehničkim rezervama neživotnih osiguranja za Grawe osiguranje a.d. Banja Luka jer je njihov iznos tek 12.593 KM (0,006%), a što je u skladu sa obračunatom premijom neživotnog osiguranja ovog društva. Stoga ovaj podatak ne bi bio vidljiv na grafikonu.

Grafikon 10: Pregled obračunatih tehničkih rezervi neživotnih osiguranja po društvima za osiguranje iz RS (u KM)

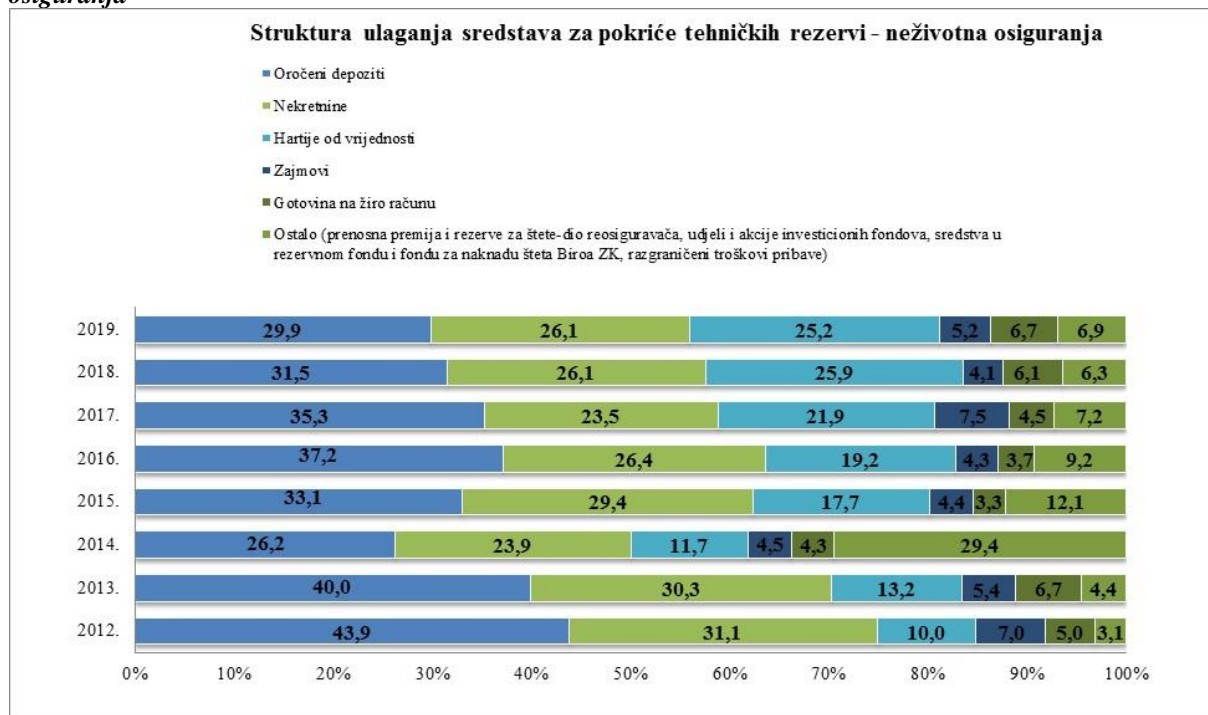

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS

Iz grafikona se vidi da je, sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, iznos obračunatih tehničkih rezervi kod jednog društva za osiguranje manji, u odnosu na isti dan prethodne godine, a što je uzrokovano smanjenjem iznosa obračunate prenosne premije zbog manjeg iznosa obračunate premije.

U narednom grafikonu prikazana je struktura ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi neživotnih osiguranja.

Grafikon 11: Struktura ulaganja sredstava za pokriće ukupno obračunatih tehničkih rezervi neživotnih osiguranja

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS

U strukturi ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi neživotnih osiguranja, najznačajnije učešće imali su oročeni depoziti, nekretnine i hartije od vrijednosti, sa ukupnim učešćem od 81,2%.

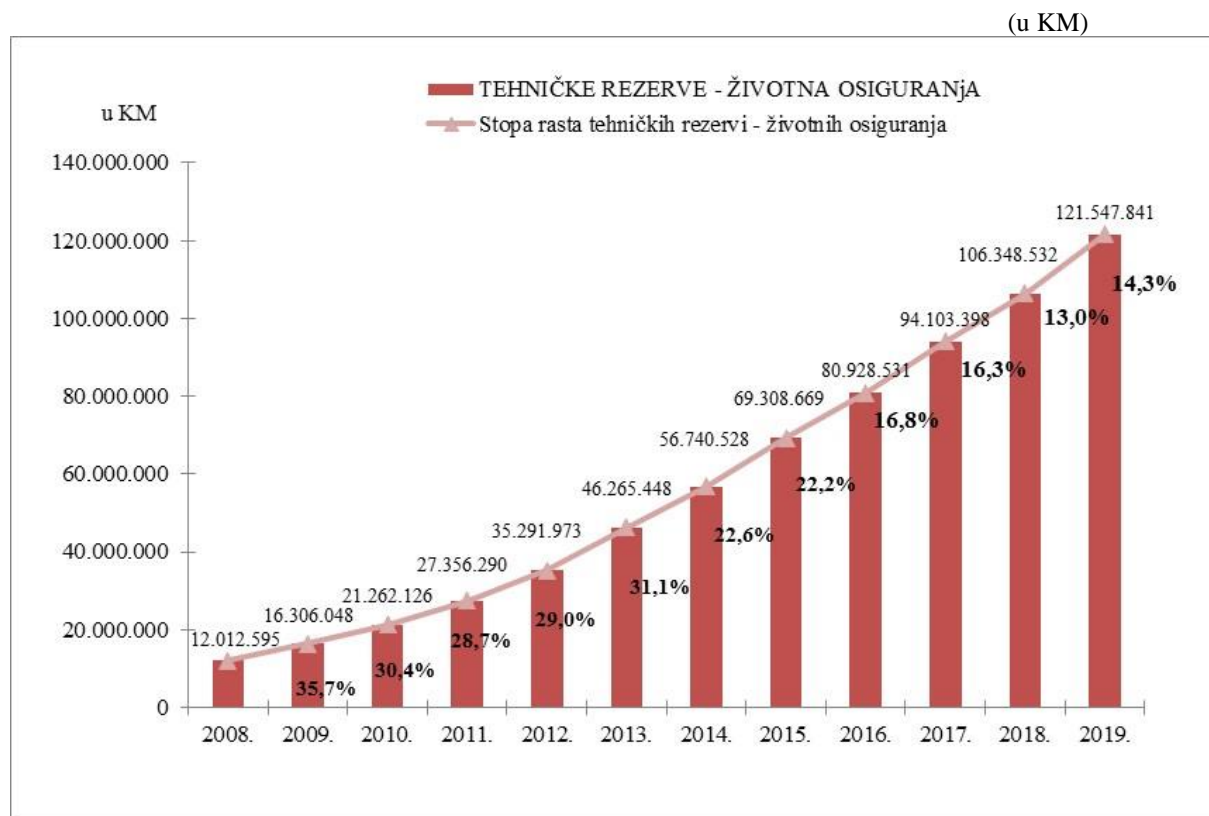
Na kraju 2019. godine, jedno društvo za neživotno osiguranje iskazalo je nedostatak sredstava za pokriće tehničkih rezervi, te je kod ovog društva za osiguranje i dalje na snazi i izrečena nadzorna mjera zabrane raspolaganja postojećim sredstvima za pokriće obračunatih tehničkih rezervi i sredstvima za pokriće 50% minimalnog garantnog fonda, kao i mjera iz nadzora koja obuhvata plan aktivnosti za obezbjeđenje nedostajućih sredstava za pokriće tehničkih rezervi, izrečena u toku 2020. godine.

Kod ostalih društava koja se bave neživotnim osiguranjima obezbijedena je kvantitativna i kvalitativna usklađenost sa propisanim zahtjevima pokrića tehničkih rezervi.

2.3.2.3. *Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi životnih osiguranja*

Tehničke rezerve životnih osiguranja karakteriše dinamičan rast uzrokovan rastom premije životnih osiguranja i sazrijevanjem portfelja.

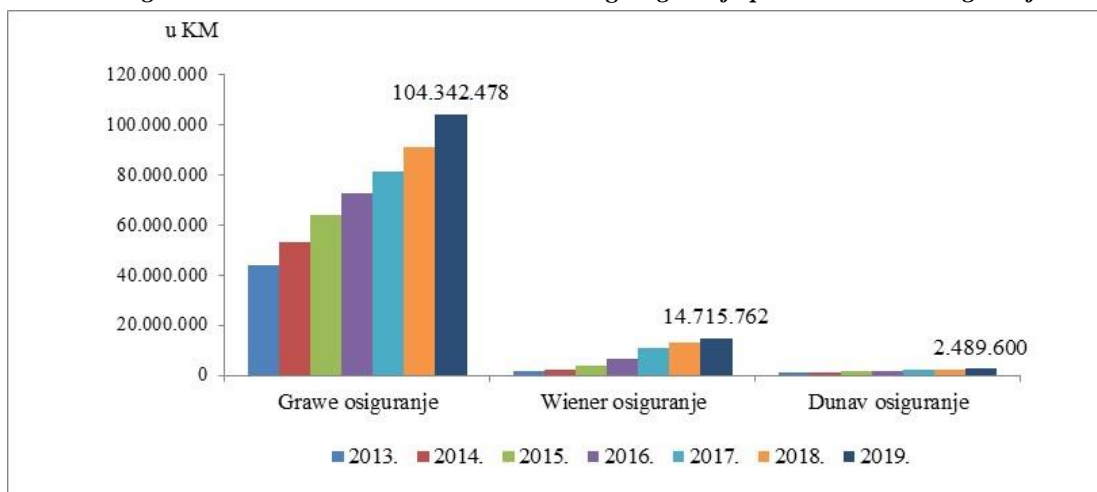
Grafikon 12: Ukupno obračunate tehničke rezerve životnih osiguranja

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje iz RS

Ukupno obračunate tehničke rezerve životnih osiguranja, sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, iznosile su 121.547.841 KM i bile su veće, u odnosu na isti dan prethodne godine, za 14,3%.

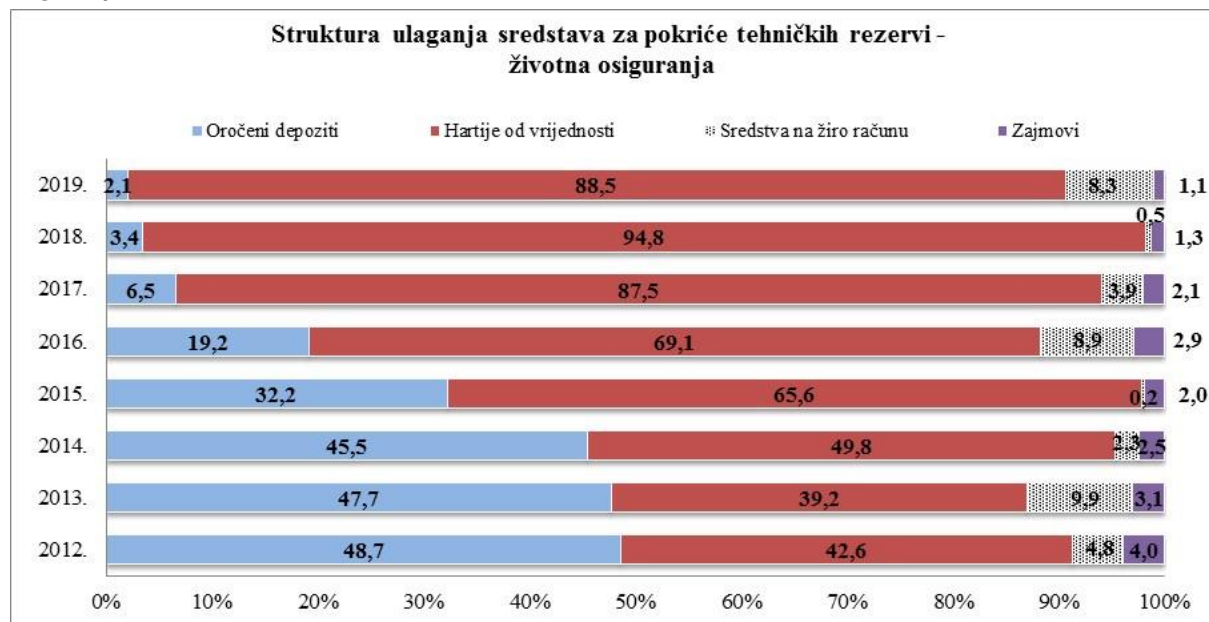
U narednom grafikonu prikazane su obračunate tehničke rezerve životnih osiguranja, pojedinačno po društvima za osiguranje.

Grafikon 13: Pregled obračunatih tehničkih rezervi životnog osiguranja po društvima za osiguranje iz RS

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS

Razlika u iznosu obračunatih tehničkih rezervi životnih osiguranja između pojedinačnih društava za osiguranje proizilazi iz razlike u iznosima matematičke rezerve, odnosno srazmjerna je učešću obračunate premije ovih društava u ukupno obračunatoj premiji životnih osiguranja i zrelosti portfelja, a povezana je i sa donošenjem odluka od strane dva društava za osiguranje o prestanku zaključivanja novih ugovora o životnom osiguranju.

Naredni grafikon prikazuje strukturu ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi životnih osiguranja.

Grafikon 14: Struktura ulaganja sredstava za pokriće ukupno obračunatih tehničkih rezervi životnih osiguranja

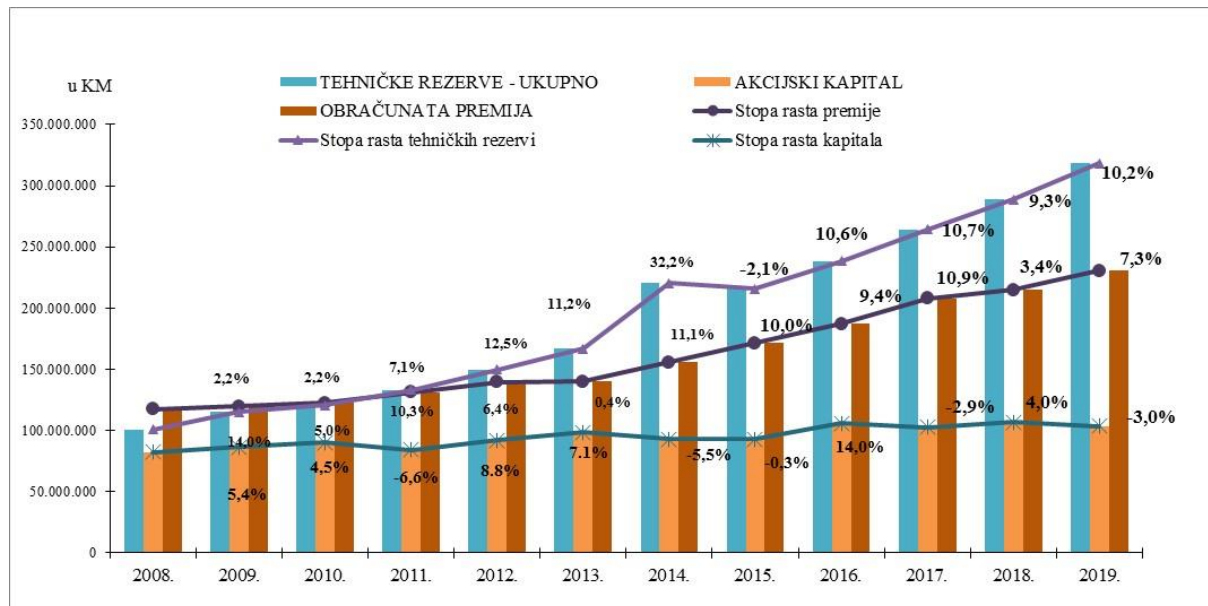
Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS

U strukturi ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi životnih osiguranja najznačajnije učešće imale su hartije od vrijednosti, prvenstveno obveznice čiji je emitent Republika Srpska. U posmatranom periodu došlo je do smanjenja učešća ulaganja u oročene depozite. Kod svih društava koja se bave životnim osiguranjima kontinuirano je obezbijedena kvantitativna i kvalitativna usklađenost sa propisanim zahtjevima pokrića tehničkih rezervi životnih osiguranja.

2.3.3. Komparativni pregled ključnih pokazatelja

U narednom grafikonu prikazano je poređenje ukupnih iznosa obračunatih tehničkih rezervi, obračunate premije i akcijskog kapitala, za period 2008 - 2019. godina.

Grafikon 15: Kretanje obračunatih tehničkih rezervi, akcijskog kapitala i obračunate premije

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje iz RS

Podaci iz prethodnog grafikona ukazuju da je nastavljen trend rasta premije i tehničkih rezervi. Smanjenje iznosa akcijskog kapitala sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, u odnosu na stanje na dan 31.12.2018. godine, je povezano sa odlukom jednog društva za osiguranje da pokrije dio gubitka iz ranijih godina.

Sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, ukupan iznos obračunatih tehničkih rezervi bio je veći od ukupno obračunate premije za 37,9%, na šta je uticao rast i sazrijevanje portfelja životnih osiguranja, te povezano povećanje iznosa matematičke rezerve.

2.3.4. Pokazatelji o isplaćenim odštetama i drugim naknadama iz osiguranja

U nastavku se daju osnovni podaci u vezi sa rješavanjem i isplatom odšteta i drugih naknada po osnovu ugovora o osiguranju (u daljem tekstu: obaveze iz osiguranja).

U 2019. godini, društva za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj su, osiguranicima i korisnicima osiguranja, isplatila 73.224.979 KM, što u odnosu na 2018. godinu, kada je suma isplaćenih obaveza iz osiguranja iznosila 72.866.458 KM, predstavlja povećanje za 358.521 KM ili 0,5%.

Tabela 21: Iznos ukupno isplaćenih obaveza iz osiguranja po vrstama osiguranja

VRSTE OSIGURANJA	(u KM)		
	2017.	2018.	2019.
Osiguranje nezgode	4.502.212	5.553.498	6.208.196
Zdravstveno osiguranje	601.879	932.896	593.636
Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih vozila	9.011.077	9.577.352	10.308.725
Osiguranje robe u prevozu	17.267	73.182	41.470

VRSTE OSIGURANJA	2017.	2018.	2019.
Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	1.613.958	1.303.032	2.369.581
Osiguranje ostalih šteta na imovini	3.980.139	2.384.176	2.305.838
Osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	35.831.183	45.186.329	42.896.615
Osiguranje od opšte građanske odgovornosti	251.921	229.282	355.513
Osiguranje kredita	1.451	7.936	49.710
Osiguranje garancija			861
Osiguranje od različitih finansijskih gubitaka	35.559	52.163	150.880
Osiguranje pomoći	3.529	4.280	4.117
UKUPNO NEŽIVOTNA OSIGURANJA	55.850.175	65.304.124	65.285.142
Životno osiguranje	7.026.008	6.523.875	6.665.206
Rente	221	2.648	2.992
Dodatna osiguranja uz osiguranje života	737.163	1.035.811	1.271.639
UKUPNO ŽIVOTNA OSIGURANJA	7.763.391	7.562.334	7.939.837
UKUPNO:	63.613.566	72.866.458	73.224.979

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS

Grafikon 16: Ukupno isplaćene obaveze iz osiguranja (životna i neživotna osiguranja)

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS

U narednoj tabeli prikazani su pokazatelji efikasnosti u rješavanju i isplati obaveza iz osiguranja, odvojeno za životna i neživotna osiguranja.

Tabela 22: Efikasnost u rješavanju i isplati obaveza iz osiguranja

Opis	2017.	2018.	2019.
Stopa efikasnosti u rješavanju obaveza iz osiguranja u neživotnim osiguranjima (u %)	82,7	84,4	85,1
Stopa efikasnosti u rješavanju obaveza iz osiguranja u životnim osiguranjima (u %)	85,8	89,7	87,3
Stopa efikasnosti u isplati obaveza iz osiguranja u neživotnim osiguranjima (u %)	98,1	99,3	99,0
Stopa efikasnosti u isplati obaveza iz osiguranja u životnim osiguranjima (u %)	100,0	100,0	100,0

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS

Stopa efikasnosti u rješavanju obaveza iz osiguranja predstavlja odnos broja ukupno riješenih i ukupno evidentiranih zahtjeva. Stopa isplate obaveza iz osiguranja predstavlja odnos broja

ukupno isplaćenih i ukupno riješenih odštetnih zahtjeva. U posmatranom periodu nije bilo značajnijih promjena stopa efikasnosti u rješavanju i isplati obaveza iz osiguranja.

Stope efikasnosti u rješavanju i isplati obaveza iz osiguranja za osiguranje od odgovornosti za motorna vozila u 2019. godini, po društvima za osiguranje, prikazane su u narednoj tabeli.

Tabela 23: Efikasnost u rješavanju i isplati obaveza iz osiguranja za osiguranje od odgovornosti za motorna vozila

R.B.	Društvo za osiguranje	Stopa efikasnosti u rješavanju obaveza iz osiguranja (%)	Stopa efikasnosti u isplati obaveza iz osiguranja (%)
1.	Atos osiguranje A.D.	86,0	100,0
2.	D.D. Brčko-gas osiguranje	78,9	100,0
3.	Euros osiguranje A.D.	76,4	99,6
4.	Drina osiguranje A.D.	76,1	100,0
5.	Dunav osiguranje A.D.	76,0	100,0
6.	Wiener osiguranje A.D.	74,0	95,2
7.	Krajina osiguranje A.D.	60,3	88,5
8.	Mikrofin osiguranje A.D.	93,2	100,0
9.	Nešković osiguranje A.D.	79,1	100,0
10.	Osiguranje Aura A.D.	94,2	100,0
11.	Osiguranje Garant D.D.	75,0	98,1
12.	Premium osiguranje A.D.	86,4	100,0
13.	Triglav osiguranje A.D.	83,7	96,3
14.	SAS-SuperP OSIGURANJE A.D.	95,1	100,0
	UKUPNO:	81,2	99,2

Izvor: Izveštaji društava za osiguranje iz RS

Potrebno je napomenuti da stopa efikasnosti u rješavanju obaveza iz osiguranja, zavisi i od objektivnih faktora na koje društvo za osiguranje nije u mogućnosti da utiče (npr. starosti portfelja društva za osiguranje, načina evidentiranja odštetnih zahtjeva, broja odštetnih zahtjeva u sudskom sporu i zahtjeva sa nepotpunom dokumentacijom i sl), te da bi bila mjerodavan pokazatelj potrebno je posmatrati zajedno sa ostalim pokazateljima.

2.3.5. Tehnički rezultat

Tehnički rezultat, prikazan u narednoj tabeli, utvrđen je kao razlika mjerodavnih premija u samopridržaju i mjerodavnih šteta u samopridržaju, uzimajući u obzir promjene kod ostalih tehničkih rezervi, a kod životnih osiguranja u obračun se uzima i rezultat ostvaren ulaganjem sredstava. Za obračun tehničkog rezultata korišćeni su zbirni iznosi naprijed navedenih pozicija iz izvještaja svih društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj.

Tabela 24: Tehnički rezultat

R.B.	Vrste osiguranja	2017.	2018.	2019.
1.	Osiguranje nezgode	4.568.505	5.067.411	7.046.566
2.	Zdravstveno osiguranje	849.542	1.073.238	1.516.229
3.	Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih vozila	1.645.907	2.368.368	2.199.504
4.	Osiguranje vozila koja se kreću po šinama	0	0	0
5.	Osiguranje vazduhoplova	20	68	0
6.	Osiguranje plovila	-5.172	4.471	-5.523
7.	Osiguranje robe u prevozu	560.965	409.346	404.643

(u KM)

R.B.	Vrste osiguranja	2017.	2018.	2019.
8.	Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	1.958.103	3.025.150	-932.551
9.	Osiguranje ostalih šteta na imovini	2.744.097	1.462.693	2.670.515
10.	Osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	85.639.224	86.071.957	95.696.943
11.	Osiguranje od građanske odgovornosti za vazduhoplove	5.390	10.853	28.971
12.	Osiguranje od opšte odgovornosti za brodove	1.161	1.858	3.962
13.	Osiguranje od opšte građanske odgovornosti	604.267	833.269	-187.905
14.	Osiguranje kredita	79.266	66.782	190.235
15.	Osiguranje garancija	12.899	14.898	13.628
16.	Osiguranje od različitih finansijskih gubitaka	438.923	323.259	243.498
17.	Osiguranje troškova pravne zaštite	0	0	0
18.	Osiguranje pomoći	648	20.928	-12.530
	NEŽIVOTNA OSIGURANJA	99.103.748	100.754.551	108.876.185
19.	ŽIVOTNO OSIGURANJE	7.372.020	7.194.310	7.629.282
	UKUPNO	106.475.768	107.948.861	116.505.467

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS

Ukupan tehnički rezultat u 2019. godini bio je pozitivan što ukazuje da je ukupna premija bila dovoljna za izmirenje obaveza prema osiguranicima, korisnicima osiguranja i trećim oštećenim licima. Posmatrano pojedinačno po vrstama osiguranja, kod osiguranja plovila, osiguranja imovine od požara i prirodnih sila, osiguranja od opšte građanske odgovornosti i osiguranja pomoći tehnički rezultat je bio negativan. Negativan tehnički rezultat kod osiguranja plovila i osiguranja pomoći je materijalno beznačajan, dok je kod osiguranja imovine od požara i prirodnih sila i osiguranja od opšte građanske odgovornosti negativan iz razloga što su veće mjerodavne štete u samoprdržaju u odnosu na prethodnu godinu.

2.3.6. Racio šteta, racio troškova i kombinovani racio

Racio šteta predstavlja odnos mjerodavnih šteta i mjerodavne premije, dok racio troškova predstavlja učešće troškova sprovođenja osiguranja u obračunatoj premiji. Kombinovani racio pokazuje rezultat poslovanja prije uključivanja rezultata od ulaganja, a računa se kao zbir racia troškova i racia šteta.

U narednom tabelarnom pregledu prikazani su racio šteta, racio troškova i kombinovani racio za neživotna osiguranja, izračunati na osnovu zbirnih iznosa naprijed navedenih pozicija iz izvještaja društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj.

Tabela 25: Racio šteta, racio troškova i kombinovani racio

OPIS	2017.	2018.	2019.
Racio šteta (%)	33,4	38,0	36,1
Racio troškova (%)	39,9	37,2	41,6
Kombinovani racio (%)	73,4	75,2	77,7

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS

Ukoliko je kombinovani racio manji od 100, razlika između 100 i kombinovanog racia predstavlja pozitivan rezultat iz poslova osiguranja, a ukoliko je kombinovani racio veći od 100, ta razlika predstavlja negativan rezultat iz poslova osiguranja.

Sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, kombinovani racio je bio ispod 100, što znači da je ostvaren pozitivan rezultat iz poslova osiguranja.

2.3.7. Pokazatelji rentabilnosti

U narednom tabelarnom pregledu prikazana je rentabilnost imovine i rentabilnost vlastitih sredstava, izračunata na osnovu zbirnih iznosa pozicija iz izvještaja društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj.

Tabela 26: Pokazatelji rentabilnosti

O P I S	2017.	2018.	2019.
Povrat na aktivu (ROA %)	6,5	6,3	5,3
Povrat na ukupni kapital (ROE %)	20,1	19,8	17,1

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS

Pokazatelj rentabilnosti imovine (ROA) računa se kao odnos neto rezultata perioda i prosječne aktive, a predstavlja mjeru prinosa na ukupnu aktivu. Pokazatelj rentabilnosti kapitala (ROE) predstavlja odnos između neto rezultata perioda i prosječnog kapitala, a pokazuje koliki je povrat na uloženi vlastiti kapital. Smanjenje vrijednosti navedenih pokazatelja proizilazi iz smanjenja iznosa neto rezultata perioda uz istovremeni porast prosječnih iznosa aktive i kapitala.

2.3.8. Ostali pokazatelji poslovanja

U narednom tabelarnom pregledu prikazani su ostali pokazatelji poslovanja, izračunati na osnovu zbirnih iznosa pozicija iz izvještaja društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj.

Tabela 27: Ostali pokazatelji poslovanja

O P I S	2017.	2018.	2019.
Premija po zaposlenom (u KM)	143.768	140.424	148.589
Ukupan prihod po zaposlenom (u KM)	166.964	161.758	166.034
Dobit po zaposlenom (u KM)	18.814	18.831	16.838
Dobit/Ukupan prihod (%)	11,3	11,6	10,1
Racio solventnosti (%)	74,9	80,1	74,2
Opšta likvidnost (%)	4,7	4,8	5,0

Izvor: Izvještaji društava za osiguranje iz RS

Sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, zabilježen je porast premije po zaposlenom i ukupnih prihoda po zaposlenom, u odnosu na vrijednosti ovih pokazatelja izračunate na isti dan prethodne godine. Dobit po zaposlenom i dobit u ukupnom prihodu su smanjeni, na šta je uticalo smanjenje neto rezultata perioda, uz porast broja zaposlenih i povećanje ukupnih prihoda, u odnosu na prethodnu godinu. Racio solventnosti, iako je neznatno smanjen u odnosu na isti period prošle godine, i dalje pokazuje da solventnost nije bila ugrožena. Koeficijent opšte likvidnosti bio je značajno veći od 1, što odražava sposobnost izmirenja obaveza u rokovima dospjeća.

3. DOBROVOLJNO PENZIJSKO OSIGURANJE

3.1.1. Društvo za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom

Djelatnost dobrovoljnog penzijskog osiguranja, u izvještajnom periodu, obavljalo je jedno društvo za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom, a to je: Društvo za upravljanje Evropskim dobrovoljnim penzijskim fondom a.d. Banja Luka.

Prema strukturi vlasništva, sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, Društvo za upravljanje Evropskim dobrovoljnim penzijskim fondom a.d. Banja Luka je bilo u većinskom stranom vlasništvu sa učešćem od 67% u ukupnom kapitalu („Skupna“ d.d. Ljubljana 34% „European Bank for Reconstruction and Development“ 16,5% i „Enterprise Expansion Fund“ 16,5%) i domaćem vlasništvu od 33% (Penzijski rezervni fond Republike Srpske – PREF).

U narednoj tabeli je prikazana skraćena šema bilansa stanja društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom, za 2018. i 2019. godinu.

Tabela 28: Bilans stanja društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom

(u KM)

POZICIJA	31.12.2018.	%	31.12.2019.	%	Indeks 2019/18
AKTIVA					
A. STALNA SREDSTVA	1.529.813	43,1	1.136.395	37,1	74,3
I - Nematerijalna sredstva	26.027	0,7	25.317	0,8	97,3
II - Nekretnine, postrojenja, oprema i investicione nekretnine	153.786	4,3	111.078	3,6	72,2
III - Biološka sredstva i sredstva kulture	0	0,0	0	0,0	0,0
IV - Dugoročni finansijski plasmani	1.350.000	38,0	1.000.000	32,7	74,1
V - Odložena poreska sredstva	0	0,0	0	0,0	0,0
B. TEKUĆA SREDSTVA	2.021.022	56,9	1.922.723	62,9	95,1
I - Zalihe, stalna sredstva i sredstva obustavljenog poslovanja namijenjena prodaji	0	0,0	0	0,0	0,0
II - Kratkoročna potraživanja, kratkoročni plasmani i gotovina	2.021.022	56,9	1.922.723	62,9	95,1
III - Odložena poreska sredstva	0	0,0	0	0,0	0,0
V. POSLOVNA SREDSTVA	3.550.835	100,0	3.059.118	100,0	86,2
G. GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	0	0,0	0	0,0	0,0
D. POSLOVNA AKTIVA	3.550.835	100,0	3.059.118	100,0	86,2
Đ. VANBILANSNA AKTIVA	0	0,0	0	0,0	0,0
E. UKUPNA AKTIVA	3.550.835	100,0	3.059.118	100,0	86,2
PASIVA					
A. KAPITAL	3.518.277	99,1	3.025.168	98,9	86,0
I - Osnovni kapital	4.400.000	123,9	4.400.000	143,8	100,0
II - Upisani neuplaćeni kapital	0	0,0	0	0,0	0,0
III - Emisiona premija	0	0,0	0	0,0	0,0
IV - Emisioni gubitak	0	0,0	0	0,0	0,0
V - Rezerve	0	0,0	0	0,0	0,0
VI - Revalorizacione rezerve	0	0,0	0	0,0	0,0
VII - Nerealizovani dobitci po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	0	0,0	0	0,0	0,0
VIII - Nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	220	0,0	196	0,0	89,1
IX - Neraspoređeni dobitak	0	0,0	0	0,0	0,0
X - Gubitak do visine kapitala	881.503	24,8	1.374.636	44,9	155,9
1. Gubitak ranijih godina	326.033	9,2	881.503	28,8	270,4
2. Gubitak tekuće godine	555.470	15,6	493.133	16,1	88,8

POZICIJA	31.12.2018.	%	31.12.2019.	%	Indeks 2019/18
B. REZERVISANJA, ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE I RAZGRANIČENI PRIHODI	0	0,0	0	0,0	0,0
V. OBAVEZE	32.558	0,9	33.950	1,1	104,3
I - Dugoročne obaveze	0	0,0	0	0,0	0,0
II - Kratkoročne obaveze	32.558	0,9	33.950	1,1	104,3
G. POSLOVNA PASIVA	3.550.835	100,0	3.059.118	100,0	86,2
D. VANBILANSNA PASIVA	0	0,0	0	0,0	0,0
Đ. UKUPNA PASIVA	3.550.835	100,0	3.059.118	100,0	86,2

Izvor: Finansijski izvještaji društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom

Vrijednost poslovne aktive i pasive, sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, iznosila je 3.059.118 KM i manja je za 491.717 KM ili 13,8%, u odnosu na stanje dan 31.12.2018. godine.

U strukturi poslovne aktive, stalna sredstva učestvovala su sa 37,1%, a tekuća sredstva sa 62,9%. Dugoročni finansijski plasmani učestvovali su sa 88% u strukturi stalnih sredstava, a odnosili su se na ulaganje u finansijsku imovinu raspoloživu za prodaju - obveznice Republike Srpske (1.000.000 KM). Nekretnine, postrojenja, oprema i investicione nekretnine učestvovali su sa 9,8%, a nematerijalna sredstva sa 2,2% u stalnim sredstvima. U strukturi tekućih sredstava, finansijska sredstva označena po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha učestvovala su sa 49,1% (943.356 KM), oročeni depoziti sa 18,2% (350.000 KM), gotovina sa 29,9% (574.664 KM), dok su sve ostale pozicije zajedno učestvovala sa 2,8% (54.703 KM).

U poslovnoj pasivi, kapital je učestvovao sa 98,9%, a obaveze sa 1,1%. Kapital je iznosio 3.025.168 KM i manji je od iznosa akcionarskog kapitala za iznos gubitka do visine kapitala (1.374.636 KM) i nerealizovanih gubitaka po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju (196 KM). Obaveze su iznosile tek 33.950 KM.

U narednoj tabeli daje se skraćena šema bilansa uspjeha društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom za 2018. i 2019. godinu.

Tabela 29: Bilans uspjeha društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom

(u KM)

POZICIJA	2018.	%	2019.	%	Indeks 2019/18
A. POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
I - Poslovni prihodi	6.564	9,6	36.859	22,9	561,5
II - Poslovni rashodi	595.290	95,4	654.202	100,0	109,9
B. POSLOVNI DOBITAK	0		0		
V. POSLOVNI GUBITAK	588.726		617.343		104,9
G. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
I - Finansijski prihodi	57.191	83,1	53.337	33,1	93,3
II - Finansijski rashodi	230	0,0	186	0,0	80,9
D. DOBITAK REDOVNE AKTIVNOSTI	0		0		
Đ. GUBITAK REDOVNE AKTIVNOSTI	531.765		564.192		106,1
E. OSTALI PRIHODI I RASHODI					
I - Ostali prihodi	5.034	7,3	5.686	3,5	113,0
II - Ostali rashodi	0		0		
Ž. DOBITAK PO OSNOVU OSTALIH PRIHODA I RASHODA	5.034		5.686		113,0
Z. GUBITAK PO OSNOVU OSTALIH PRIHODA I RASHODA	0		0		

POZICIJA	2018.	%	2019.	%	Indeks 2019/18
I- PRIHODI I RASHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE					
I. Prihodi od usklađivanja vrijednosti imovine			65.373	40,5	
II. Rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine	28.739	4,6	0	0,0	
J. DOBITAK PO OSNOVU USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE			65.373		
K. GUBITAK PO OSNOVU USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE	28.739				
L. NETO DOBITAK I NETO GUBITAK PERIODA					
I - Neto dobitak perioda	0		0		
II -Neto gubitak perioda	555.470		493.133		88,8
UKUPNI PRIHODI	68.789	100,0	161.255	100,0	234,4
UKUPNI RASHODI	624.259	100,0	654.388	100,0	104,8

Izvor: Finansijski izvještaji društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom

Ukupni prihodi, u 2019. godini, su iznosili 161.255 KM, a u okviru kojih su poslovni prihodi (prihodi od ulaznih naknada i naknade za upravljanje) učestvovali sa 22,9%, finansijski prihodi (prihodi od kamata) sa 33,1%, prihodi od usklađivanja vrijednosti imovine 40,5% (po osnovu ulaganja u otvorene investicione fondove), te ostali prihodi sa (3,5%).

Ukupni rashodi su iznosili 654.388 KM, a činili su ih poslovni rashodi u iznosu 654.202 KM i finansijski rashodi u iznosu koji nema materijalnu značajnost. Poslovni rashodi su proistekli iz troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda (55,2% poslovnih rashoda), nematerijalnih troškova (13,1% poslovnih rashoda), te troškova materijala, amortizacije, troškova proizvodnih usluga i troškova poreza i doprinosa (31,7% poslovnih rashoda). Neto rezultat, u izvještajnom periodu, bio je gubitak u iznosu od 493.133 KM.

3.1.2. Dobrovoljni penzijski fond

U okviru djelatnosti dobrovoljnog penzijskog osiguranja, organizovan je jedan dobrovoljni penzijski fond, a to je: Evropski dobrovoljni penzijski fond Banja Luka. Ovim fondom upravlja Društvo za upravljanje Evropskim dobrovoljnim penzijskim fondom a.d. Banja Luka. Fond je organizovan kao otvoreni dobrovoljni penzijski fond, radi prikupljanja novčanih sredstava dobrovoljnom uplatom penzijskog doprinosa od strane obveznika uplate i ulaganja tih sredstava s ciljem povećanja vrijednosti imovine.

Sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, ukupan broj aktivnih članova fonda bio je 3.165. Prosječna starost članova dobrovoljnog penzijskog fonda bila je 45,6 godine, dok je prosječna uplata iznosila 54,77 KM. Od ukupnog broja aktivnih članova, 98,5% je pristupilo dobrovoljnom penzijskom fondu putem penzijskih planova, dok 1,5% putem individualnih ugovora o članstvu.

U narednoj tabeli prikazan je skraćeni bilans stanja dobrovoljnog penzijskog fonda, za 2018. i 2019. godinu.

Tabela 30: Bilans stanja dobrovoljnog penzijskog fonda

(u KM)

Pozicija	31.12.2018.	%	31.12.2019.	%
A. UKUPNA IMOVINA	302.155	100,0	1.621.532	100,0
I Gotovina	34.631	11,5	92.251	5,7
II Ulaganja fonda	266.015	88,0	1.521.022	93,8
III Potraživanja	459	0,2	1.193	0,1
IV Odložena poreska sredstva	0		0	
V Aktivna vremensk razgraničenja	1.051	0,3	7.066	0,4
B. OBAVEZE	2.438	100,0	14.247	100,0
I Obaveze po osnovu poslovanja fonda			9.590	67,3
II Obaveze po osnovu troškova poslovanja	50	2,1	230	1,6
III Obaveze prema društvu za upravljanje	1.647	67,6	4.428	31,1
IV Kratkoročne finansijske obaveze				
V Dugoročne obaveze				
VI Ostale obaveze fonda				
VII Odložene poreske obaveze				
VIII Pasivna vremenska razgraničenja				
IX Obaveze po osnovu članstva	741	30,4		
V. NETO IMOVINA FONDA	299.717		1.607.284	
G. KAPITAL	299.717		1.607.284	
I Osnovni kapital	295.118		1.571.841	
II Kapitalne rezerve				
III Revalorizacione rezerve	3.861		31.927	
IV Rezerve iz dobiti				
V Neraspoređena dobit	781		3.517	
VI Nepokriveni gubitak	43			
VII Nerealizovani dobitak/gubitak				
D. BROJ EMITOVANIH AKCIJA/UDJELA	29.864,1612602		153.513,6946396	
Đ. NETO IMOVINA PO UDJELU/AKCIJE	10,03600		10,46997	
E. VANBILANSNE EVIDENCIJE				

Izvor: Finansijski izvještaji dobrovoljnog penzijskog fonda

Sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, ukupna imovina dobrovoljnog penzijskog fonda iznosila je 1.621.532 KM i veća je za 5,4 puta u odnosu na stanje na isti dan prethodne godine. U strukturi ukupne imovine dobrovoljnog penzijskog fonda najznačajnije učešće su imala ulaganja fonda u hartije od vrijednosti (obveznice Republike Srpske) i depoziti (93,8%), a koja su povećana za 5,7 puta.

Sa druge strane ukupne obaveze su iznosile samo 14.247 KM, u kojima su obaveze po osnovu poslovanja fonda učestvovala sa 67,3%, obaveze prema društvu za upravljanje sa 31,1% i obaveze po osnovu troškova poslovanja sa 1,6%

Neto vrijednost imovine dobrovoljnog penzijskog fonda, sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, iznosila je 1.607.284 KM. Broj emitovanih udjela tj. broj upisanih obračunskih jedinica iznosio je 153.513,6946396, a neto vrijednost po udjelu 10,469977 KM.¹² Stopa prinosa na neto imovinu dobrovoljnog penzijskog fonda iznosila je 4,34180%.

¹² Vrijednost obračunske jedinice fonda na dan vrednovanja utvrđuje se dijeljenjem vrijednosti neto imovine fonda sa ukupnim brojem obračunskih jedinica. Ukupan broj obračunskih jedinica fonda, na dan vrednovanja, izračunava se na način da se broj obračunskih jedinica od posljednjeg dana za koji je obračunata vrijednost obračunske jedinice fonda, uveća za broj obračunskih jedinica koji je dobijen evidentiranjem obračunskih jedinica na individualne račune članova fonda na osnovu zaprimljenih uplata, te umanjiti za broj obračunskih jedinica koji je dobijen prestankom članstva na dan vrednovanja.

U narednoj tabeli prikazan je skraćeni bilans uspjeha dobrovoljnog penzijskog fonda, za 2018. i 2019. godinu.

Tabela 31: Bilans uspjeha dobrovoljnog penzijskog fonda

Pozicija	(u KM)	
	2018.	2019.
A.REALIZOVANI PRIHODI I RASHODI		
I - Poslovni prihodi	2.832	21.668
II - Realizovani dobitak		
III - Poslovni rashodi	2.051	18.889
IV - Realizovani gubitak		
V - Realizovani dobitak/gubitak	781	2.779
VI - Finansijski prihodi		
VII - Finansijski rashodi		
B. REALIZOVANI DOBITAK / GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	781	2.779
V. TEKUĆI I ODLOŽENI POREZ NA DOBIT		
G.REALIZOVANI DOBITAK / GUBITAK POSLIJE OPOREZIVANJA	781	2.779
D.NEREALIZOVANI DOBICI I GUBICI		
I - Nerealizovani dobiti	3.861	28.066
II - Nerealizovani gubici		
Đ. UKUPNI NEREALIZOVANI DOBITI (GUBICI) FONDA	3.861	28.066
E.POVEĆANJE (SMANJENJE) NETO IMOVINE OD POSLOVANJA FONDA	4.642	30.845

Izvor: Finansijski izvještaji dobrovoljnog penzijskog fonda

U 2019. godini, poslovni prihodi su povećani za 7,6 puta, u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje poslovnih prihoda je rezultat povećanja prihoda od kamata na obveznice i depozite, te prihoda od dividende i amortizacije diskonta (obveznice). Sa druge strane, u strukturi poslovnih rashoda najznačajnije učešće je imao iznos naknade društvu za upravljanje (89,2%). Iznos ostvarenih prihoda i rashoda dobrovoljnog penzijskog fonda, u 2019. godini, u skladu je sa nivoom poslovne aktivnosti.